

שים לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

תלמוד

מסכת בבא קמא

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון	—	(12x7)	—	84 נקודות
פרק שני	—	(4x4)	—	16 נקודות
סך הכול	—			100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (84 נקודות)

ענה על שבע מן השאלות 1-10 (לכל שאלה – 12 נקודות).

1. האיסור להזיק ותשלומי נזיקין

- א. (1) ציין תולדה בהלכות נזיקין שדינה זהה לדין האב, והסבר מדוע היא תולדתו של אב זה.
(2) ציין תולדה בהלכות נזיקין שדינה איננו זהה לדין האב, והסבר מדוע היא תולדתו של אב זה.
(8 נקודות)
- ב. עיין בדברי הרב אהרן ליכטנשטיין שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם.
הגר"ח [הגאון הרב חיים סולוביצ'יק מבריסק]... מצביע על הפסוק "ולא ישמרנו" (שמות, כ"א, ל"ו). מפסוק זה מדייק הגר"ח שיש חובת שמירה על היזקים, ובאים בטענה כלפי מי שלא שמר. אם מוכנים להניח שחוסר שמירה נטען כלפי מי שיש עליו חובת שמירה ברמה של איסורין, יש לנו מקור לאיסור נזיקין.
(הרב אהרן ליכטנשטיין, שיעורי הרא"ל – דינא דגרמי)
לפי הגר"ח, הסבר כיצד אפשר ללמוד מן הפסוק "ולא ישמרנו" שיש חובת שמירה על היזקים. (4 נקודות)

2. בור המתגלגל

- א. "ארבעה אבות נזיקין... הצד השווה שבהן שדרכן להזיק ושמירתן עליך".
(1) על דברי המשנה האלה שאלה הגמרא "לאתויי מאי". הסבר את שאלת הגמרא.
(2) "רבא אמר לאתויי בור המתגלגל ברגלי אדם וברגלי בהמה".
מהו "בור המתגלגל"?
(5 נקודות)
- ב. על פי התוספות, הגמרא הקשתה על דברי רבא: "אי בהדי דקא אזלי קמזקי כוחו הוא", אולם רש"י לא גרס קושיה זו.
(1) על פי התוספות, הסבר מדוע לא גרס רש"י קושיה זו.
(2) על פי התוספות, הסבר מדוע בכל זאת אפשר לגרוס קושיה זו.
(7 נקודות)

3. פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמיים

א. "תניא אמר רבי יהושע ארבעה דברים העושה אותן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמיים ואלו הן..."

(1) על דברים אלה של רבי יהושע הקשתה הגמרא: "ותו ליכא והאיכא".

הסבר את קושיית הגמרא.

(2) על פי תירוץ הגמרא, מדוע ציין רבי יהושע דווקא את ארבעת המקרים האלה?

(4 נקודות)

ב. עיין בדברי הרב נחום רבינוביץ' שלפניך, וענה על השאלות שאחריהם.

יש לעמוד על שתי נקודות בתשובתו של רבנו (הרמב"ם) שבהן הולך הוא לשיטתו במקומות אחרים. בעניין גזלן וגנב פסק שכדי שיחול עליו מעמד של גנב או גזלן, צריך לעשות מעשה להוציא מרשותו של בעל הבית בכוונה לגנוב ממנו, אבל אין דרישה שיהיה מעשה קניין המועיל במקח וממכר. ראה הלכות גנבה ב', ט"ז: "הגביהו או הוציאו מרשות הבעלים... חייב". כלומר, או שעשה קניין המועיל כגון הגבהה או שהוציאו מרשות הבעלים – ואפילו משכו לרשות הרבים, שאין משיכה מועילה שם לקנות – "מעת שהוציאוה נעשית ברשותם" מדין גנב, וממילא מתחייב בכל נזקיה של הגנבה כמו שכתב (הרמב"ם) כאן (בתשובתו).

הנקודה השנייה היא לעניין חיוב מזיק שפסק (הרמב"ם) בהלכות חובל ומזיק ז', ז': "כל הגורם להזיק ממון חברו חייב לשלם נזק שלם מן היפה שבנכסיו כשאר המזיקין, אף על פי שאינו הוא המזיק זה הנזק עצמו באחרונה, הואיל והוא הגורם הראשון – חייב". בשונה מהמקרה של פרצוה לסטים, כאן החיוב הוא לא מטעם היותו גזלן, אלא משום שכל מעשיו נעשו לגרום נזק, ולא כדי לגזול את הבהמה. כלומר, כאשר ישנה כוונה להזיק, אפילו אם אופן גרימת ההזיק הוא על ידי הסרת מונע בלבד, שאינו פועל על הבהמה עצמה – חייב. דהיינו לא רק שלא נגע בבהמה, ואפילו לא עמד בפניה, אלא הסיר מונע בלבד = פרץ גדר, כיוון שנתכוון להזיק – חייב. אבל פרצוה לסטים ולא עמדו בפניה והניחוהו כמו שהיא, כיוון שרק הסירו מונע ולא נתכוונו להזיק – אינם חייבים על ההזיק שעשתה הבהמה.

(הרב נחום רבינוביץ', יד פשוטה, רמב"ם הלכות נזקי ממון, פרק ד', הלכה ב')

(1) על פי הרב נחום רבינוביץ', הסבר את שיטת הרמב"ם בנוגע לחיוב גנב וגזלן, ואת שיטת הרמב"ם בנוגע לחיוב מזיק.

(2) על פי תשובתך על התת-סעיף הקודם, ב(1), הסבר את ההבחנה של הרמב"ם בין לסטים שפרצו גדר ובין הפורץ גדר בפני בהמת חברו.

(8 נקודות)

4. נפלה לגינה

"נפלה לגינה ונהנית משלמת מה שנהנית".

א. (1) על פי מסקנת הגמרא, כתוב שני מקרים שבהם הבעלים של בהמה שנפלה לגינה, משלם בעבור מה שהזיקה.

בתשובתך ציין בנוגע לכל אחד מן המקרים שכתבת לפי מי מן האמוראים חל דין זה.

(2) על פי התוספות, במקרה שבהמה נפלה לגינה ממקום שהייתה יכולה לרדת ממנו לגינה — בעבור מה צריך

הבעלים שלה לשלם, ומדוע?

(6 נקודות)

ב. (1) "א"ר פפא... כיוון דילפא כל אימת דמשתמטא להתם רהטא".

הסבר בלשונך את המשפט המודגש בקו.

(2) בהמה נפלה לגינה, אכלה ויצאה מן הגינה. הבעלים של הבהמה ידע שהיא יצאה מן הגינה, שמר עליה,

ובכל זאת היא חזרה לאותה גינה ואכלה.

מהו סוג השמירה הנדרש כדי לפטור את הבעלים מתשלום בעבור מה שהזיקה הבהמה באכילתה לאחר

שחזרה לגינה? ענה על פי רבי יוחנן ועל פי רב פפא. היעזר ברש"י.

(6 נקודות)

5. נזקי אש – ליבה וליבתה הרוח

א. (1) "ת"ר ליבה וליבתה הרוח אם יש בליביו כדי ללבותה חייב ואם לאו פטור".

על ברייתא זו הקשתה הגמרא: "אמאי ליהווי כזורה ורוח מסייעתו".

הסבר את קושיית הגמרא.

(2) על פי התירוץ של אביו, מדוע במקרה ש"ליבה וליבתה הרוח" ולא היה בליביו כדי ללבות את האש – פטור?

(4 נקודות)

ב. עיין בשתי הפסיקות של הרמב"ם שלפניך, וענה על השאלות שאחריהם.

ליבה וליבתה הרוח – חייב, שהרי הוא גרם, וכל הגורם להזיק משלם נזק שלם מן היפה שבנכסיו כשאר כל המזיקין.

מי שעשה גורן בתוך שלו, או קבע בית הכיסא, או מלאכה שיש בה אבק ועפר וכיוצא בהן, צריך להרחיק כדי שלא יגיע העשן או ריח בית הכיסא או האבק והעפר לחברו כדי שלא יזיקו. אפילו הייתה הרוח היא שמסייעת אותו בעת שעושה מלאכתו ומולכת העפר או נעורת הפשתן והמוץ וכיוצא בהן ומגיעתן לחברו, הרי זה חייב להרחיק כדי שלא יגיעו ולא יזיקו ואפילו על ידי הרוח המצויה, שכל אלו כמי שהזיק בחפציו הן.

אף על פי שהוא חייב להרחיק כל כך, אם הולכה הרוח המצויה את המוץ והעפר והזיקה בהן – הרי זה פטור מלשלם, שהרוח היא שסייעה אותו, ואין נזק זה בא מכוח המזיק עצמו.

(רמב"ם, הלכות שכנים, פרק י"א, הלכות א'–ב')

(1) לפי ה"מגיד משנה", יש סתירה בין פסיקת הרמב"ם בהלכות שכנים ובין פסיקתו בהלכות נזקי ממון.

הסבר מהי הסתירה.

(2) עיין בדברי ה"כסף משנה" שלפניך, וענה על השאלה שאחריהם.

ומה שהוקשה לו [=ל"מגיד משנה"] מפרק י"א מהלכות שכנים, מתוך לשון רבנו עצמו הוא מתיישב; שכתב בפרק הנזכר בלשון הזה: "מי שעשה גורן בתוך שלו... צריך להרחיק וכו' אף על פי שהוא חייב להרחיק כל כך אם הולך הרוח המצויה המוץ והעפר והזיקה בהם פטור מלשלם שהרוח הוא שסייע אותו ואין נזק זה בא מכוח מזיק עצמו" עכ"ל. הרי מבואר בדבריו שטעם הפטור הוא מפני שאין נזק זה בא מכוח מזיק עצמו, אבל בנידון דידן שהנזק בא מחמת מזיק עצמו שהוא מלבה... חייב.

(כסף משנה, הלכות נזקי ממון, פרק י"ד, הלכה ז')

הסבר את התירוץ של ה"כסף משנה" לסתירה שבין שתי הפסיקות של הרמב"ם.

(8 נקודות)

6. "מי ישקני מים מבור בית לחם"

- א. על פי ההסבר של רבא בשם רב נחמן, כתוב מהו המקרה שבנוגע אליו שאל דוד המלך "מי ישקני מים מבור בית לחם אשר בשער". היעזר ברש"י. (3 נקודות)
- ב. "רב הונא אמר גדישים דשעורים דישאל הוה דהו מטמרי פלשתים בהו וקא מיבעיא ליה מהו להציל עצמו בממון חברו".
- (1) הסבר את שאלתו של דוד המלך, על פי התוספות.
- (2) תשובת הסנהדרין לדוד הייתה "אסור להציל עצמו בממון חברו".
- על פי מה שהסברת בתת-סעיף הקודם, ב(1), הסבר את תשובת הסנהדרין על השאלה של דוד המלך. (4 נקודות)
- ג. על פי ההסבר של רבנן ואיתימא רבה בר מרי, התשובה של הסנהדרין לדוד המלך מבוססת על הפסוק "חבל ישיב רשע גזלה ישלם" (יחזקאל, ל"ג, ט"ו).
- הסבר את התשובה של הסנהדרין, והסבר כיצד היא נלמדת מפסוק זה. (5 נקודות)

7. המדליק את הגדיש והיו בו כלים ודלקו

- א. "המדליק את הגדיש והיו בו כלים ודלקו רבי יהודה אומר משלם מה שבתוכו וחכמים אומרים אינו משלם אלא גדיש של חיטין או של שעורין..."
- העתק את הטבלה למחברתך, וכתוב בנוגע לכל אחד מן המקרים שבטבלה מהו הדין בנוגע לתשלום בעבור הכלים, לפי רבי יהודה ולפי חכמים. במקרה שבו נחלקו רב כהנא ורבא — ציין את דעותיהם. (8 נקודות)

הדליק את האש בשדה שלו, והאש התפשטה לשדה חברו ואכלה שם גדיש שהיו בו כלים	הדליק בשדה חברו גדיש שהיו בו כלים	הדליק בירה של חברו שהיו בה כלים	
רבי יהודה			
חכמים	רב כהנא —		
	רבא —		

ב. בעלי התוספות דנו בדעת רבא.

- חכמים דרשו מפסוק בתורה שאדם פטור מתשלום בעבור טמון.
- על פי בעלי התוספות, מהו המקרה שאליו נוגעת הדרשה של חכמים, ומהו המקרה שאליו הדרשה אינה נוגעת? (4 נקודות)

8. בכניסה לבית שבוע הבן: בעל חיים שהזיק

- א. "רב ושמואל ורב אסי איקלעו לבי שבוע הבן", והתעוררה בעיה בנוגע לסדר כניסתם לבית. מדוע לא נכנס שמואל לפני רב אסי, מדוע לא נכנס רב אסי לפני רב, ומדוע לא נכנס רב לפני שמואל? (4 נקודות)
- ב. "אתא שונרא קטעיה לידא דינוקא נפק רב ודרש חתול מותר להורגו ואסור לקיימו ואין בו משום גזל ואין בו משום השב אבדה לבעלים".
- (1) "אסור לקיימו" — על פי הגמרא, דין זה לכאורה מיותר. הסבר מדוע הוא לכאורה מיותר.
- (2) "ואין בו משום השב אבדה לבעלים" — הסבר מהו החידוש בדין זה של רב. (4 נקודות)
- ג. על דברי הגמרא "חתול מותר להורגו" הקשו בעלי התוספות קושיה ממסכת סנהדרין.
- (1) הסבר את הקושיה של בעלי התוספות.
- (2) הסבר אחד מן התירוצים של בעלי התוספות לקושיה זו. (4 נקודות)

9. הלוקח בית בארץ ישראל בשבת

- א. (1) על פי התוספות, איזה סוג מלאכות מותר לבקש מגוי לעשות בשבת לצורך מילה לפי דעת "הלכות גדולות" (ה"ג) ולפי דעת ר"י?
- (2) על פי תשובתך על התת-סעיף הקודם, א(1), האם ההיתר של ר"י נוגע גם למצוות אחרות? נמק את תשובתך. (6 נקודות)
- ב. עיין בדברי הראי"ה קוק שלפניך, וענה על השאלות שאחריהם.
- ודעת הרמ"א [בשו"ע או"ח, סי' ש"ו, סעיף י"א] דבמלאכה דאורייתא אסור לעשות גם על ידי נוכרי, רק שסובר שכתב שלהם אינו אסור כי אם מדרבנן, ואם כן לא התירו כי אם שבות דשבות, דהיינו אמירה לנוכרי שיכתוב כתיבה כזאת, שהיא בעצמה אינה כי אם מדרבנן. ואף על פי שרוב הפוסקים חולקים על האור זרוע בזה שכתב שלהם אינו אסור אלא מדרבנן, מכל מקום אי אפשר לזוז מפסק הרמ"א, שלא התירו אלא שבות דשבות משום יישוב ארץ ישראל בכי האי גוונא דקונה בית מן הנוכרי בארץ ישראל, ולא שבות גמור. וקל וחומר שחלילה לעלות על הדעת שום היתר ח"ו בחילול שבת של תורה.
- (הראי"ה קוק, שו"ת משפט כהן, סימן קמו)
- (1) על פי הרמ"א המובא בדברי הראי"ה קוק, ההיתר בגמרא "אומר לנוכרי ועושה" הוא רק בנוגע ל"שבות דשבות". הסבר את המושג "שבות דשבות".
- (2) על פי הרמ"א, מדוע ההיתר בגמרא "כותבין עליו אונו אפילו בשבת" נחשב "שבות דשבות"? (6 נקודות)

10. עד נעשה דיין

א. "סנהדרין שראו אחד שהרג את הנפש מקצתן נעשו עדים ומקצתן נעשו דיינין דברי רבי טרפון רבי עקיבא אומר כולם עדים הם ואין עד נעשה דיין".

(1) בתחילה למדה הגמרא מדברי רבי טרפון שהוא סובר שעד אינו נעשה דיין.

הסבר כיצד למדה זאת הגמרא מדבריו.

(2) הגמרא דחתה לימוד זה ואמרה: "כי תניא ההיא כגון שראו בלילה דלא למעבד דינא נינהו".

הסבר את הדחייה של הגמרא.

(6 נקודות)

ב. "והכה איש את רעהו באבן או באגרופ שמעון התימני אומר מה אגרופ מיוחד שמסור לעדה ולעדים אף כל שמסור לעדה ולעדים פרט לשיצתה מתחת יד העדים אמר לו רבי עקיבא וכי בפני בית דין הכהו שיודעין כמה הכהו... אלא מה אגרופ מיוחד שהוא מסור לעדים אף כל שהוא מסור לעדים פרט לכשיצתה אבן מתחת ידו של מכה פטור".

(1) הסבר את דעת שמעון התימני ואת דעת רבי עקיבא.

(2) הגמרא הוכיחה מדברי רבי עקיבא שעד נעשה דיין. הסבר הוכחה זו.

(6 נקודות)

פרק שני — קטע שלא נלמד (16 נקודות)

לפניך קטע מן הגמרא במסכת בבא קמא, דף ל, עמוד א.

למד את הקטע (היעזר בפירושו רש"י), וענה על השאלות לפי ההוראה שבעמוד 10.

המניח פרק שלישי בבא קמא

מתני' להמוציא את תבנו

וקשו לר"ה לזבלים והוזק בהן אחר חייב
בנוזקו

מתני' לזבלים. שירקבו התבן

והקש ונעשים זבל לזבל שדות וכרמים:

גמ' כל שלשים יום. רשאי להניחן

שם: שעל מנח כן כו'. שלא יהו

מקפדין על כך: צנר חנוכה פטור.

י צפרק הכונס לאן לדיר דקמני גמל

שהיה טעון פשתן: מאי לאו משום

דנרשות צ"ד. הניח צחון משום

פרסומי ניסא פטור: ה"ג דסניא

רבי יהודה אומר צנר חנוכה

פטור: מפני שהוא רשות מלוה.

כלומר משום רשות צ"ד דמלוה

מיפטר אצל צרשות צ"ד דלאו

מלוה חייב: מותרין לקלקל כגון

פומקין ציבותיהן וגורפין מערות:

גמ' לימא מתני'

דלא כר' יהודה דתניא ר' יהודה אומר

"בשעת הוצאת זבלים אדם מוציא זבלו

לרה"ר וצוהו כל שלשים יום כדי שיהא

נישוף ברגלי אדם וברגלי בהמה שעל מנת

כן הנחיל יהושע את הארץ אפי' תימא רבי

יהודה מודה רבי יהודה שאם הזיק משלם

מה שהזיק והתנן רבי יהודה אומר בנר

חנוכה פטור מפני שהוא ברשות מאי לאו

משום רשות בית דין לא משום רשות מצוה דתניא רבי יהודה אומר

בנר חנוכה פטור מפני שהוא רשות מצוה ת"ש יכל אלו שאמרו

מותרין לקלקל ברשות הרבים אם הזיקו חייבין לשלם ורבי יהודה פוטר

אמר רב נחמן מתני' שלא בשעת הוצאת זבלים ור' יהודה היא

ענה על ארבע מן השאלות 11-15 (לכל שאלה – 4 נקודות).

11. הסבר בלשונך את דברי המשנה, והסבר מדוע בתחילה סברה הגמרא שמשנתנו אינה כדעת רבי יהודה.
12. "אפי' תימא רבי יהודה... והתנן רבי יהודה אומר בנר חנוכה פטור..."
הגמרא מסבירה שמשנתנו היא כדעת רבי יהודה אך מקשה על הסבר זה ממשנה בסוף פרק "הכונס".
על פי הגמרא, הסבר כיצד משנתנו היא כדעת רבי יהודה, והסבר את הקושיה על כך.
13. על פי תירוץ הגמרא, רבי יהודה מבחין בין מעשה שאדם עושה ברשות בית דין ואינו מצווה על כך ובין מעשה שאדם עושה ברשות בית דין ומצווה על כך.
א. על פי הגמרא, מהו המעשה שאדם עושה ברשות בית דין ואינו מצווה על כך, ומהו המעשה שאדם עושה ברשות בית דין ומצווה על כך?
ב. ציין מהו הדין אם אירע נזק בעקבות כל אחד משני המעשים.
14. "ת"ש כל אלו שאמרו מותרין לקלקל... ורבי יהודה פוטר".
מה אפשר ללמוד מברייתא זו בנוגע לשאלה אם משנתנו היא כדעת רבי יהודה או לא? הסבר את תשובתך.
15. "אמר רב נחמן... ורבי יהודה היא".
על פי רב נחמן, הסבר כיצד משנתנו היא כדעת רבי יהודה.

בהצלחה!

נספח — חוברת דפים ממסכת בבא קמא

הנחיות לנבחן

בחוברת שלפניך דפי גמרא מתוך תוכנית הלימודים.
בדפים אלה מובאות הסוגיות שבהן עוסקות השאלות בפרק הראשון במבחן.

מפתח הדפים בחוברת:

עמודים 6-3	—	דף ב, ע"א — דף ג, ע"ב
עמוד 7	—	דף ו, ע"א
עמודים 9-8	—	דף נה, ע"ב — דף נו, ע"א
עמודים 11-10	—	דף נז, ע"ב — דף נח, ע"א
עמודים 18-12	—	דף נט, ע"ב — דף סב, ע"ב
עמודים 20-19	—	דף פ, ע"א — דף פ, ע"ב
עמודים 22-21	—	דף צ, ע"א — דף צ, ע"ב

מסורת הש"ס

(א) [נחמים ד: ערכין ד: מזר
נח: ז:] (ב) [לקמן ז: ז:] (ג) [פי'
על זה תמנא בפירוש רש"י
לקמן ז: ז:] (ד) [שמות כא:]
(ה) [עיין תוספות סנהדרין
מה. ד"ה מה:]

[illegible]

בפרומביא. רסן (לקמן)
י.: **ובזוג. אשקליטא**
(שם). **בין לרב בין**
לשמראל היינו בור.
דהא נמי מחילת עשייתן
לנוק, דהוה ליה לאסוקי
אדעמיה דסופו ליפול צדוח
מזריה (לקמן א.)

[illegible]

(א) עי' מוס' דף 3: ד"ה כאשר

הגלל היינו שן שפעמים מגולה ופעמים מכוסה וכתיב ביה יבער. לישנא אחרינא גלל זה רעי שהשן מעברת למאכל ועשית גלל כמו גללי אשן וגללי צהמה: אידי ואידי. ושלח ויער מרזייהו אשן ושלח אתה למיזיה הכיח דלל כלילא קרנא דמשמע כגון שכלנא ערגה וספור לחזור ולגמחא אבל לא כתחלה ויער היינו הכיח דמכלילא קרנא דמשמע ויער שמבער לגמרי. *ואי קשיא הכיח מזי למימר אידי ואידי אשן לא דמכלילא קרנא והא דלל מכליל ליכתוב דז' להיכא ללא מיכלילא דלחייב וכו"ש הכיח דכלילא מריק ואי מהאי קרנא הי"ח מהי אמי להיכא דמכלילא אבל לא מכלילא לא אלך איכא למימר ודאי אידי ואידי אשן אי לא דכתב רחמנא משלחי רגל השור: מה רגל לא שנא כו'. דהא לא כתיב ביה ובער: מה שן לא שנא כו'. דהא לא כתיב ביה ושלח: או הא לא או הא רגל משום דהויא מלוי. אבל שן לא: או שן משום דיש הנאה לפיוקיא. אבל רגל לא: מכדי שן ורגל שקולין הן שאין זה חמור מזה שהרי בשניהם יש כהן זה חמור: ויבא שן שניהם מושלח: דהי מנייהו מפקת. דלל לימי מנייה הא שניהן שוין: אינערדי. ליה ובער דאי מפקת מושלח הוה אמרנא הני מילי היכא דשלחי אינה בכונה לרעות צדעה חזירי אבל צולא ממילא שן קמ"ג ובער וכוין דנפקא לן שן דממילא מונער אחי' רגל וילפא מנייה: נתחכרה צכותא לפנאחא. והפילתו או טיפפה פירות להנאתה * שנחגלגלה עליהן דרך קוסים ותמורים דהיינו דוויאל דשן שיש הנאה להיזק: ומאי שנא שן מהק דקא מוקמת מילתיה דרז פפא בתולדה דשן ורגל: כל הזק דרך הילוך שלא בכונה הוי תולדה דרגל דהיוק מלוי ואין קוונתו להזיק: ובשערה שדכור כליל בשערה וגררתו ושצרתו: מאי שנא רגל דמחייב דהזק מלוי כו': איז עשרה. צור עמוק * טפחים היינו איז דבזק דכל להמית: וזו איז לנזקין. דלס דבר שור צבור מלוי אשן פטור בעל הצור ואם הווק חייב ואז הוא דהא מדיוקא דקרא נפקא מדכתיב והמת יהיה לו דמשמע צור עשרה דבר מקטיל הוא חייב צמיחת השור דהא צמר מהכי צמיחת לא חייב הא ציוקין מתחייב. לישנא אחרינא סוף סוף זה איז למיתה וזה איז לנזקין דכי היכי דנפיק לן מקרא צור עשרה למיתה נפקא לן צור ט' לנזקין דכתיב * ונפל שמה שור או חמור משמע צין ומת וצין הווק בעל הצור ישלם ומיניה אס מת השור אמור רבנן צבור משעה פטור דלא מחמת הצור מת דאין צו כדי להמית אבל הווק חייב דצור משעה צר תהיו הווק: אבנו או סרינו שפנינו

כרשות הרבים. ונתקלו בהן בני אדם והזיקו להם: דאפקרינאו. שהפקירו ונתנו כרשות הרבים: צין לרב צין לשמאל. לפניהם בפרק המניח את הכד (לקמן דף מה:). ייינו צור. דתרווייהו אמרו כל תקלה שהפקיר נפקא לן מזור. דהיינו כי הצי צור צויא צרה"ר. היא דהיי הפקר דאמרינן לקמן בפ' שור שנגח את הפרה (דף מט: ג.) שעל

ר, אי אפשר לך אלא לרבות את שניהן. הוה אמינא דאע"ג דמרבית לתרויהו הוה אמינא לעולם יהוה ואכלה, אבל אם הלכה מעצמה ואכלה לא. קמ"ל ובער בין שילחה ובין הלכה מעצמה.

בעל וכו'.

וְהָיָה דְּמַכְבִּיָּא קְרָנָא. פ"ה שחת שעמיד לנמוח אבל לא כחמלה וקשה והא ממליא קרנא שגם העגלים הם יכולים לקרור אלא י"ל שטנפנה פירות להנאתה מכל מקום קרי ליה לקמן לטעיפת פירות להנאתה מולדה כיון דפשטיה דקראי איירי צבליה דמלכא קרנא"ו

וְהָיָה דְּמַכְבִּיָּא קְרָנָא. וא"ת ולכמוז

רחמנא וסילא ולא צעי וציער
ויש לומר דהוה אמרנא דקרא דשילא
שלומו דלקמן: **דומיא** דרגא.
וא"ת וימנא איפכא דלא דמקשינא
לחומרא הנ"מ צאיסורא אבל צממונא
לא ואומר ר"ת דמדה היא צמורה
לא שנה צאיסורא ולי"ש צממונא:
וישן בהמות אשכח בהם. א"ע
דלמירין צעלנא [בספר פרשת
האזינו] צהמות שיש להן ארס כחש
ונושכות וממיתות דהוי נשיכה שהיא
מולדה דקין מכל מקום איירי נמי
בחיית רעות שדרסו ואכלו להנאתן
דלמירנמיין וסן צהמות וסן דחיה
צרא וסיה ככלל צהמה:

היבאדשלא שלוחי.

והוא"ת מיקשי השמא הא דפריך
לעיל טעמא דכתב רחמנא כאשר
יעבר הגלל הא לא הכי במאי מוקמית
והשמא ליכא לשנויי דלעיל וי"ל
דה"ק צברייתא דללו לא נאמר וסלי
היה מפסיק מאכאש יעבר הגלל וכו'
האי גוונא איכא צריש אחיו נשך
(ב"מ דף סא.) :

משלחי רגל השור
יכתוב וישן בהמות
י תיריה ה"א או הא
ציו או שן דיש הנאה
הן ויבאו שניהם דהי
סד"א הני מילי
לא אולא ממילא לא
מאי היא ינתחככה
פירות להנאתה מאי
יקון וממונד ושמירתו
נאה להזקין וממונד
תולדה דשן כשן וכי
ה דרגל תולדה דרגל
נגופה דרך חילוכה
ה בשליף שעליה
זוג שבצוארה מאי
ממונד ושמירתו עלך
ממונד ושמירתן עלך
ל וכי קאמר רב פפא
בור מאי ניהו אילימא
כתיבי ולא י' כתיבי
היה לו אמר רחמנא
בדן מיתה ט' נזיקין
ף סוף זה אב למיתה
אבהו כהני ומשאו
והזיקין חכיו דמי אי
ן לשמואל היינו בור
ואי

ממנוקי דקרקע דונפל לא ממעט אלל אמאי דלמידי בקרקע בדיה
דהיינו צור עשר ולא אימורא: **בין** ארב בין אשמואל היינו בור.
ואת הא רב אית ליה לקמן (דף ג:) צור שמיצמו מורה להכלו ולא לחצמו
והיינו דהתם משום דקרקע עולם הויקמו אבל הכא חצמו דדייה הוא:
משורו
עסקי כרייה ופתיחה צא לו אף כל תקלה שהפקירה חייב:
אי

ומת חייב, פחות מ' טפחים חייב בנוזיקין ולא במיתה. ותרויהו אבות ניהו, זה אב למיתה וזו מאי ניהו, אבנו סכיננו ומשאו שהניחו בפרשות הרבים. ואמר' היכי דמי אי דאפקרינהו בין לרב חלוקת רב ושמואל בפ' המניח את הכד הלכה נשברה כדו כו'.

בא א (מיי) פֿיג מַהֲלִי
מקץ (מחשבו) סמך
שפון און טווען חִימִי סִי
שלא סעפן א:
ב מיי ס פֿיאל סִי
ג סמך ס טווע־
ח:מ:ס
בג א מיי ס ופֿע סִי
ה' א סמך ס וטור
ז"ע ס ופֿי ספט סעפן
יח:
בד א מיי ס סמך סִי
טור ס"ע ס סִי
ספט סעפן א:
בה א מיי ס פֿיאל סִי
י טור ס"ע ס ופֿי
ספט סעפן יח:
בז א מיי ס"ע ס סמך
י סמך עשין א:
ווע"ע ח"מ ס יח סעפן
י:
בז א מיי פֿיג ס סִי
א סמך ס טווע־ס
סִי מילא סעפן א:
סִי

וְכִי יִבְעֹר אִישׁ שָׂדֶה אוֹ

בְּיָמָיו וְשָׁלַח אֶת
 כָּרְמֵי שְׂדֵה אֶרֶץ מִצְרַיִם
 וּמִצְרָיִם וּמִצְרָיִם
 שָׁלַח: לְכֹן הִנֵּי מִבְּרָא
 אֶת בֵּית יִרְבֵּעַם וְהִכְרַתִּי
 מִשְׁחָתוֹ בְּקִיר
 וְנִצְוָה מִשְׁחָתוֹ בְּמִשְׁרָא
 אֶחָד יִכְרַת
 בְּיָמָיו וְשָׁלַח אֶת
 מִלְכֵּי אֲדִי

מיוצא בו בתחלת שחיטת

[illegible]

אב לנזיקין. ותולדה דבור
 לנזיקין לשמואל היינו בור כו'.

עין משפט
גר מצוה

(א) [לקמן ו. כח:] (ב) לקמן
י. [סנהדרין עב:]
(ג) [בה:] (ד) [לקמן ח:]
(ה) לקמן יח. (ו) [לקמן יג:]
(ז) ס"א אין זה (ח) [שמות
כב:] (ט) [וכ"כ הערך ערך
כח:] (י) [גיטין ס. כ.] (יא) [וע'
מוס' שבת קטו. ד"ה וצידו
ובמוס' מגילה כא: ד"ה
במגילה]

1. אָמַר שְׁמֹר אֶתָּא בְּקָר
וְגַם לַיְלָה אִם תִּבְעִין
בְּעִי שְׁבוּ אִתּוֹ:
יִשְׁעִיהוּ כֹּא יֵב
2. אֵיךְ נִחְפְּשׁוּ עֲשׂוּ נִבְעוּ
מִצְפּוֹתָיו: עֹבְדֵיהּ אֵל

תוס' ד"ה וממונך בו'
דפשיטא דאם הדליק. עי'
לקמן כז ע"א תוס' ד"ה
אשו משום ממנו:
ד"ה בדמותרגם רב יוסף
ובו'. ואין לך עת לעשות
גדול מזה. עי' שבת דף
קטו ע"א מד"ה לא נתנו
ומהרש"א שם:

[illegible]

וְאִי דְלֹא אֶפְקְרִינֶיהּ אִי לְשִׁמּוּאֵל דְּאִמֵּר ^א כּוֹלֵם מְבוּרוּ לְמַדְנוּ הֵיִינוּ בּוֹר וְאִי לְרַב דְּאִמֵּר כּוֹלֵם מְשׁוּרוּ לְמַדְנוּ הֵיִינוּ שׁוֹר מֵאִי שְׁנָא בּוֹר שְׁכָן תַּחֲלַת עֲשִׂיתוּ לְנוֹק וּמִמּוֹנֵךְ וּשְׁמִירְתוֹ עֲלִיךְ הֵי נִמִּי תַּחֲלַת עֲשִׂיתָן לְנוֹק וּמִמּוֹנֵךְ וּשְׁמִירְתָן עֲלִיךְ אֵלֹא ^ב תּוֹלֵדָה דְּבוֹר כְּבוֹר וְכִי קְאָמֵר רַב פֶּפֶא אַתּוֹלֵדָה דְּמַבְעָה מֵאִי יִהְיֶה אִי לְשִׁמּוּאֵל דְּאִמֵּר מַבְעָה זֶה שֶׁן הָא אֻקְיִמְנָא תּוֹלֵדָה דְּשֶׁן כְּשֶׁן אִי לְרַב דְּאִמֵּר מַבְעָה זֶה אֲדָם מֵאִי אֲבוֹת וּמֵאִי תּוֹלְדוֹת אֵית בֵּיהּ וְכִי תִימָא אֵב גִּיעוֹר תּוֹלֵדָה יֶשֶׁן וְהַתְנֵן ^ג אֲדָם מוֹעֵד לְעוֹלָם בֵּין עַר בֵּין יֶשֶׁן אֵלֹא אֲכִיחוּ וְגִיעוּ הִיכִי דְּמִי אִי בְּהַדִּי דְּאוּלִּי קְמוּקִי ^ד כְּחוּ הוּהּ אִי בְּתַר דְּנִיִּיחַ בֵּין לְרַב בֵּין לְשִׁמּוּאֵל ^ה הֵיִינוּ בּוֹר אֵלֹא תּוֹלֵדָה דְּמַבְעָה כְּמַבְעָה וְכִי קְאָמֵר רַב פֶּפֶא אַתּוֹלֵדָה דְּשֶׁן דְּאִשׁ תּוֹלֵדָה דְּאִשׁ מֵאִי יִהְיֶה אִילִימָא אֲבָנוּ סְכִינוּ וּמִשְׁאוּ שְׁהִנִּיחֵן בְּרֹאשׁ גִּגּוּ וְנִפְלוּ בְּרוּחַ מְצוּיָהּ וְהוֹיָקוּ הִיכִי דְּמִי אִי בְּהַדִּי דְּאוּלִּי קָא מְזֻקִּי הֵיִינוּ אִשׁ מ״שׁ אִשׁ דְּכַח אַחֵר מְעוֹרֵב ^ו בְּהֵן וּמִמּוֹנֵךְ וּשְׁמִירְתוֹ עֲלִיךְ הֵי נִמִּי כַּח אַחֵר מְעוֹרֵב בְּהֵן וּמִמּוֹנֵךְ וּשְׁמִירְתָן עֲלִיךְ אֵלֹא ^ז תּוֹלֵדָה דְּאִשׁ כֹּאשׁ וְכִי קְאָמֵר רַב פֶּפֶא אַתּוֹלֵדָה דְּרַגְל רַגְל הָא אֻקְיִמְנָא תּוֹלֵדָה דְּרַגְל כְּרַגְל ^ח בִּיבְחִצִּי נֹק צְרוּרוֹת דְּהִלְכְתָא גְּמִירִי לֵהּ וְאִמָּאִי קְרִי לֵהּ תּוֹלֵדָה דְּרַגְל ^ט יִשְׁלָם מִן הַעֲלִיָּהּ וְהָא מַבְעִיא בְּעִי רַבִּא ^י דְּבַעֵי רַבִּא חֲצִי נֹק צְרוּרוֹת מְגוּפּוּ מִשְׁלָם אוּ מִן הַעֲלִיָּהּ מִשְׁלָם לְרַבִּא מַבְעִיא לִיָּה לְרַב פֶּפֶא פְּשִׁימָא לִיָּה לְרַבִּא דְּמַבְעִיא לִיָּה אִמָּאִי קְרִי לֵהּ תּוֹלֵדָה דְּרַגְל ^{יא} לְפִטּוֹרָה בְּרַח״ל ^{יב} הַמַּבְעָה וְהַבְּעֵר כּו׳ מֵאִי מַבְעָה זֶה אִמֵּר מַבְעָה זֶה אֲדָם וְשִׁמּוּאֵל אִמֵּר מַבְעָה זֶה הֶשֶׁן רַב אִמֵּר מַבְעָה זֶה אֲדָם דְּכִתִּיב ^{יג} אִמֵּר שׁוֹמֵר אַתָּא בְּקֵר וְגַם לִילָה אִם תִּבְעִיּוֹן בְּעִיּוּ וּשְׁמּוּאֵל אִמֵּר מַבְעָה זֶה הֶשֶׁן דְּכִתִּיב ^{יד} אִיךְ נִחְפְּשׁוּ עֲשׂוּ נִבְעוּ מִצְפּוֹנֵי מֵאִי מִשְׁמַע כְּדַמְתֵּרְגֵם רַב יוֹסֵף אִיכְדִין אִיתְבְּלִישׁ עֲשׂוּ אַתְגְּלִין מִטְּמִירוֹתֵי וְרַב מֵאִי טַעֲמָא לֹא אִמֵּר כִּשְׁמּוּאֵל אִמֵּר לָךְ מִי קִתְּנִי נִבְעָה וּשְׁמּוּאֵל מ״ט לֹא אִמֵּר כִּרַב אִמֵּר לָךְ מִי קִתְּנִי בּוֹעָה מְכַדִּי קִרְאִי לֹא כְּמֹר דִּיִּיקִי וְלֹא כְּמֹר דִּיִּיקִי רַב מ״ט לֹא אִמֵּר כִּשְׁמּוּאֵל תְּנֵא ^{טו} שׁוֹר וְכֹל מִלִּי דְּשׁוֹר וּשְׁמּוּאֵל נִמִּי הָא תְּנֵא לִיָּה שׁוֹר אִמֵּר רַב יְהוּדָה תְּנֵא שׁוֹר לִקְרָנוּ וּמַבְעָה לְשִׁינוּ וְהִכִּי קְאָמֵר לֹא רֵאִי הֶקְרַן שְׁאִין תְּנֵא הַהוּא לְהוֹיָקוּ כְּרֵאִי הֶשֶׁן שִׁישׁ הַנָּהֹא לְהוֹיָקָה וְלֹא

וממונה. לאו דוקא גבי צור
דלאו ממנונא הוא וכן
גבי אש °דפשיטא דאש הדליק גדישו
של חצירו צאש של אחר דחייב:
תולדה ישן. הוה מני למפרד

לְפֹטְרוֹ בְּרַח"ל. וּאִם אֲמַאי
פְּשִׁיטָא לִיה טְפִי
מִנְשֵׁלָם מִן הַעֲלִייה וְי"ל כִּיּוֹן דְּמִן
הֲדִין הִיא מִשְׁלָם מִזַּק שֶׁלֹּא וְאִם
לֹא יִכְתֹּב לֵאלֹא מִשְׁלָם אֲלֵא חֲזִי מִן
אֲשֶׁם כִּן אֲמַי הַלְכָתָא לִהְיוֹת לִהְיוֹת וְלֹא
לִהְיוֹת: **אֲמַאי** קָרִי לֵאמֹר תּוֹרָה
דְּרַבִּי. אֲשֶׁר: דְּדִמִּי לִרְבֵּן כִּיּוֹן שְׂדִינָה
חֲמוּקָה הִיא לוֹ לְקֻרֹת לֵאמֹר שְׂדִינָה
כְּפִי: **בְּרַח"ל** רַב שֶׁן יוֹסֵף.
נִקְטָק עַד יוֹסֵף לֵפִי שְׂדִינָה בְּקִי מִתְּרוֹס
שִׁישׁ כְּמֵה עֲנִינִי מִתְּרוֹס וְלֹא כְּדִפְרִישׁ
בְּעִלְמָא לִפִּי שְׂדִינָה כְּגִי נְהוֹר וְדִבְרִים
שֶׁכְּכֵת יֵאָר אֲתֵה שְׂדִי לִימֹר עַל פֶּה
וְלֹכֵךְ הִיא אוֹמֵר מִתְּרוֹס דְּמִשְׁוֹם עַתָּה
לְעִשׂוֹת אֲמַר הִסֵּס: **דְּשִׁי** וְאִין לֵךְ
עַתָּה לְעִשׂוֹת גְּדוֹל מִזֵּה: ^ר

לֹא רָאִי חֶקֶן שְׂאִי הַנָּהָה לַהֲזִיקוֹ.
וּפְעִמָּה פָּשַׁע שְׂהִיָּה לוֹ לַשְׁמוֹר
שׁוֹר שֶׁנֶּקֶל הִיָּה יֻכַּל לַשְׁמוֹר שְׂאִין
לְהֹקֵם לַהֲזִיק כִּיּוֹן שְׂאִין הַנָּהָה לַהֲזִיקָה
אֲזַל שֶׁן הִשִּׁיב הַנָּהָה לַהֲזִיקָה הִי עֵינִי
אֲרוֹם שֶׁלֹּא הִיָּה יֻכַּל לַשְׁמוֹרָה כֹּל כֵּן
כִּיּוֹן שֶׁהֵן דְּחֹק לֹאֲכֹל לַהֲנַחְמוֹ וְלֹא
רָצִי הֵן שְׂאִין כּוֹנְנֹמוֹ לַהֲזִיק וְאִין יִזְרֶה
מִתְקַפֵּה וְנֶקֶל יֻכַּל לַשְׁמוֹרָה כִּכְרִי
הַקֶּרֶן דְּכוֹנְנֹמוֹ לַהֲזִיק וְיִזְרֶה מִתְקַפֵּה
וְאִין יֻכַּל לַשְׁמוֹרָה כֹּל כֵּן יִפֹּס:

מִידָּה

מגולה הוא דהיינו שן שפעמים מגולה ופעמים מכוסה: נצפה. דמש' לשון צעיו: סוף שור לקרנו ומצפה לשינו. ולקמן [ז.] פריך רגל מרמי' הקרן שאין הנאה להזיקו כרמי' השן כו' כלומר דאי כתב רחמנא קא

כחב ב מיי ס"א מהל
 חבל ומועד הלכה יא
 סמו עשין שפ"ח ח"מ
 ס' מהל ספ"ג:
 ג ד ב מיי שס פ"ו הל' י
 סמו שס ע"וש"ס ח"מ
 ס' שפד ספ"א:
 ל"א ב מיי פקדו י"ד טו
 סקי פקדו י"ד טו
 סמו עשין ס סח ע"וש"ס
 ח"מ ס' מיה עשין א:
 ל"ב ר ז א מיי שס פקד
 א הלכה י ופקד ב שס
 הלכה ב סמו שס ע"וש"ס
 ח"מ ס' שפט ספ"ג יא
 וס' שס עשין ג:

[illegible]

גליון הש"ס

מוֹתָם רַעֲיוֹי

רבינו חננאל

לֵאיוֹתָיו לִיחֶה נִירו
וּסְכִסְכֵּה אֲבוֹ. אִם, אֶדְר
שִׁמְשֵׁךְ שְׂכָן כִּי, וְאֶחָד
מֵאֵם, אִם, אֲבִי לֵאיוֹתָיו
אֲבוֹ וּסְכִסְכֵּה וּמִשְׁא
שִׁמְשֵׁךְ בִּיחֶה נִירו חֶגֶג וְנִפְל
נִירו מִצִּיחֵה הַדּוּקִינָה כִּי
יִדְבִּיחַ. אִם, בְּהִרֵה דִקְאוּל
נִנְזִקִי לֹא אֵינְטֵרֵכֵה לִיֶּה
לֵאיוֹתָיו, אִם, אִם אֵלֶּיךְ אִם
יִדְבִּיחַ. אִם, אֲבִי לֵאיוֹתָיו
לֵאיוֹתָיו הִתְנַלְמֵה כִּי, רֵב
דֹּאֵר כִּי אֲהֵלֵה אִם, רֵב
לֵאיוֹתָיו אֵם, דִּרְנִיִּי כֹל
אִלוֹ שִׁמְשֵׁךְ וּמִתְקֵן
וּנְרִיחֵן
מִצִּיחֵה בִיחֶה הַחֶמֶה
כִּי לֹחַ שִׁמְשֵׁךְ, מִיֹּת
הַגִּשְׁמִינִי אֵם, שִׁשׁ לֹחַן
אִם הַדּוּקִינָה חִיב
שִׁלְשֵׁל. וּמִקֹּדֶם חֲלִיקֵת רֵב
וּשְׁמוֹרֵה כִּבֵּר שִׁרְשִׁירוֹ
הַחֶמֶה.

דיינן בור. לכאורה נראה דמייירי כשהזיקו כותל ואילן בשעת נפילה גופה ואפי"ה מדמה ליה לצור מדלא קאמר הכא אי צדיק דקאזיל קמוקי היינו אש ועוד דאי צדיק דלאחר נפילה מייירי אמאי פטור מנשלאם הלא כיון שגפלו מיד היה לו לשלקן ועוד דל"כ לא היה ליה למימני לקוח ולסתור אלא נתנו לו זמן לפגמו ולשלקן כיון דצדיק דלאחר נפילה איירי אע"ג דבור אין הולך להזיק ולאו הולכים ומזיקין יש לנו ללמד מבור דעדיף היזק דידהו שהולכים ומזיקין מבור שאינו הולך ומזיק אלא מזיק במקומו ונראה דצדיק דלאחר נפילה נמי

כמי

נה:

עין משפט
גר מצוה

הכונס פרק ששי בבא קמא

מסורת הש"ס

(א) ע"י מוס' לקמן ט: ד"ה
(ב) ע"י לקמן ט: ד"ה
(ג) ע"י לקמן ט: ד"ה
(ד) ע"י לקמן ט: ד"ה
(ה) ע"י לקמן ט: ד"ה
(ו) ע"י לקמן ט: ד"ה
(ז) ע"י לקמן ט: ד"ה
(ח) ע"י לקמן ט: ד"ה
(ט) ע"י לקמן ט: ד"ה
(י) ע"י לקמן ט: ד"ה

תורה אור השלם

1. או נדע כי שור נצח
הוא מתמול שלשם ולא
ישמרו בעליו שלם
ישלם שור תחת הדשור
יהיה יתה לו
שמות כא לו
2. וכי יפתח איש בור או
כי יבנה איש בור ולא
יכסנו ונאכל שור או
חמור:
שמות כא לו
3. כי תצא איש וקצוץ
קצוץ ונאכל שור או
חמור או תהיה שלם
ישלם המכר את
הקצוץ: שמות כא לו
4. כי יבנה איש שדה או
כרם ונאכל שור או
חמור או תהיה שלם
ישלם המכר את
הקצוץ: שמות כא לו
5. אשר יבנה על כל
מים משלחו רגל השור
והחמור:
שמות כא לו
6. לכן הנינו מביא רעה
אל בית וקבעם וקבעו
לך קבעם משותק קביר
עצור ועוד בישאל
ובערתו אחרי בית
קבעם כאשר יבנה
הקביל עד תמו:
מלכים א יד

הנהגות הב"ח

(א) תוס' ד"ה עד וכו'
ש"מ דאדם נמי:

הנהגות הגר"א

[א] רש"י ד"ה כי כותל
ס' ואכמה ס' י"ב וכן
ס' מוספתא כן ובסנהדרין
אכל כותל ס' י"ב דגס
אכמה חייב וליד למתני
דמייני מנקה וכו'
הרמ"ה והרמב"ם כ' דלף
במקום מיידי כן משום
דממין (ועי' הגר"א ס' י'
ש"מ סק"מ פ"ק י"א):

רבינו חננאל

פרק ששי: הכונס
הכונס צאן לדירי הפורץ
גדר לפני בהמת חבירו כו'.
בדיני אדם נמי [יהא]
חייב. והאיכא הנותן סם
המות בפני בהמת חבירו
פטור מדיני אדם וחייב
בדיני שמים. ריש ספרים
דמייני ליה הכא בהתן
דקאמור וכו' ליכא, וכן היא
בפרי"ח ז"ל.

הכונס. פטור. דהא נטרה ומאי הוה ליה למעבד: **הניחה כחמה.**
מנערה לה שמשא ולא סגי ליה בנעילה כראוי דמוקמינן
בגמרא דהיינו דלת שיכולה לעמוד ברוח מזויה: **וכנס כרושה פסחיו.**
להחייב בנזקין: **נפלה לגינה.** באונס מנג בעלה הסמוך לגינת

חבירו או שהיתה ר"ר גבוה מן
הגינה ונפלה: **מה שהניח.** לפי
הנחתה ולא לפי הניחה: **שמן זית**
סאה באונס שדה. אין שמין את
הערוגה לנדה מפני שמפסיד מוק
ששמין אותה בכל שווייה ורחמנא
אמר ובער בשדה אחריו ודשנין בגמ' [נמ]:
מלמד ששמין אותה על גב שדה אחרת
אלא שמין זית סאה באונס שדה
כמה היתה ציפה קודם שנאכלה ממנה
הערוגה האת וכתה היא יפה עכשו
והשתא לא משלם כולו דמיה דמי
שלוך צית סאה כשהיא בתצואתה
אינו מזולזל זה בשלל הפסד ערוגה
אחת כי אם דבר מועט: **ר"ש אומר**
אכלה פירות גמורין. שכבר נישלו
כל כרכן: **משלם.** כל הניזק. והיכא
שימין אגב שדה היכא דעדיין לא
נגמרו: **בב' מאן סנה מועד בשמירה**
פחוסה סגי ליה. מני מתני' דלמר
אלא שהיה צדן ורגל הוא דהיינו
מועד בתחילתו סגי ליה בנעילה כראוי
דהיינו שמירה פחוסה כלאוקיימא
שיכולה לעמוד ברוח מזויה ואי אחי
רוח שאין מזויה לא קאי: **קטור**
נעלו. לשון: **ונעל בפניו כראוי**
גרס': סס חייב. דלא סגי ליה
בפחוסה וטעמא דר' יהודה בפרק
שור שנגח ד' וס' (לעיל דף מה):
ר"א. פליג אמתרייהו דלילו ר"מ מיהו
בשמירה מעולה סגי ליה ור"א סבר
לית ליה נטירותא למועד: **אי כנס.**
אפי' פורחא ולא צעי עד דטאס ליה
בעפרה: נעין **מצעיר.** בפשיעה:
נעין ונער. נעין שיאכילה לנדהתמו
צידים כלומר בפשיעה: **מפני' נמי**
דיקא. לדעמא משום דלדורה
מיעטה אכל בקרן מועדת לאו כר"י
ס"ל: **מדקפני לאן.** דאין הויקה
אלא צדן ורגל: **עסקינן ואסי.**
כולהו פירקי עד השתא: **פטור**
מדיני אדם. קסבר גרמא בנזקין
פטור: **הפורץ גדר.** ויאלתה הצהמה
וצרחה: **הפופץ קמחו.** לזד הדליקה
כדי שמנער זה האש: **אי בנותל**
בניא דידיני אדם נמי נתייב
מיהא אכותל דהא צידים עבד
[א] ואכמה ליה לא למימר דלמייב
דהא תנן פרוה לנטיס פטור:
בכותל

הוא ש"מ: **תניא** אמר ר' יהושע ארבעה דברים העושה אותן פטור
מדיני אדם וחייב בדיני שמים ואלו הן הפורץ גדר בפני בהמת חבירו
והכופף קמתו של חבירו בפני הדליקה והשובר עדי שקר לחעיד
והיודע עדות לחבירו ואינו מעיד לו: אמר מר יהודה גדר בפני
בהמת חבירו ה"ד אילימא בכותל בריא בדיני אדם נמי נתייב אלא
בכותל

מלל כתיב ונערה ש"מ (א) אדלדס נמי קאי: **אילימא** בכותל בריא בדיני אדם נמי נתייב. פי' אכותל דלצהמה ודאי לא מייחייב
בפריסת גדר בעלמא דאין זה אלא גרמא בעלמא וי"ס שכתוב בהן בדיא אכותל וא"ת נהי דחייב אכותל ניימא דפטור מדיני אדם קאי
אכמה וי"ל דלא שייך למתני פטור מדיני אדם אם היה שום חיוב או צהמה או בכותל אכל כשמתקן בכותל רעוע אפי' דאין דומה
שיחייב בדיני שמים על הכותל שהוא רעוע כל כך שיפול ברוח מזויה או אפילו ברוח מזויה מ"מ שייך למתני חייב בדיני
שמים כיון שיש דבר שהוא חייב בו כגון הצהמה והשתא א"ש דנקט בפני צהמת חבירו ולא נקט הפורץ גדר של חבירו דלכותל
לא מייחייב כדפרישית והא דמיימא דכיון דלמסתר קאי מאי קעביד משמע דחייב צדי שמים קאי נמי אכותל וי"ל
דה"ק כיון דלמסתר קאי שהנעלים מלווין לטותרו שלא יפול על בני אדם ס"ד דכל הקודם במזוה וזה ואין לזה להניח מלמסתר
בשכיל צהמת חבירו ובדיני שמים נמי לא ליחייב קמ"ל אי נמי כלומר למסתר ולמיפל קאי: [ועי' מוס' סנהדרין עו. ד"ה בנזקין]
אילימא

הכונס צאן לדיר. זה היה ראוי לשנות לעיל צדי מילי דשור
דלא היה לו להפסיק במילי דשור אלא אגב דתנא נפל
לשון והבאש מיימיה תנא בתריה מילי דשור א"י מילי דשור ראוי
לשנות תחילה קודם שיסנה דיני שמירה וגם דיני אש היה ראוי לשנות

הכונס "צאן לדיר ונעל בפניה כראוי
ויצאה והויקה פטור" לא נעל
בפניה כראוי ויצאה והויקה חייב: **בנפרצה**
בליה או שפרצה לסמים ויצאה והויקה
פטור: **הוציאיה לסמים** ויצאה והויקה
חייב: **בחמה** או שמסרה לחרש שוטה
וקטן ויצאה והויקה חייב: **ימסרה לרועה**
וכנס הרועה תחתיו: **הנפלה לגינה** ונהנית
משלמת מה שנהנית: **יורדה ברכבה** והויקה
משלמת מה שהויקה יכיד משלמת מה
שהויקה: **שמן בית סאה באונס שדה כמה**
היתה יפה וכמה היא יפה ר' שמעון אומר
אכלה פירות גמורים משלמת פירות
גמורים אם סאה סאה אם סאתים סאתים:
בב' ת"ר יאזוהו כראוי ואזוהו שלא כראוי
דלת שיכולה לעמוד ברוח מצויה והו כראוי
שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה והו שלא
כראוי: **א"ר מני בר פמיש מאן תנא מועד**
דסגי ליה בשמירה פחוסה ר"י היא דתנן
קשור הויק במוסירה ונעל לפניו כראוי
ויצא והויק אחד תם ואחד מועד חייב דברי
ר"מ ר' יהודה אחר תם חייב מועד פטור
שנאמר וי"ל ישמרנו בעליו ושמור הוא
זה ר"א אומר אין לו שמירה אלא סבין
אפילו תימא ר"מ שאני שן ורגל דהתורה
מיעטה בשמירתן דאמר ר' אלעזר ואמרי
לה במתניתא תנא ארבעה דברים: **התורה**
מיעטה בשמירתן ואלו הן בור ואש שן
ורגל בור דכתיב: **כי יפתח איש בור או כי**
יכרה איש בור ולא יכסנו הא כסחו פטור
אש דכתיב שלם ישלם המכביר את
הבערה עד דעביד כעין מבעיר שן דכתיב
ובער בשדה אחר עד דעביד כעין ובער
רגל דכתיב ושלח עד דעביד כעין ושלח
ותניא וישלח זה הרגל וכן הוא אומר
משלחי רגל השור והחמור ובער זה השן
וכן הוא אומר כאשר יבער הגלגל עד
תומו מעמא דעביד כעין ושלח ובער הא
לא עביד לא אמר רבה מתניתין נמי דיקא
דקתני צאן מכדי בשור קא עסקינן ואתי
ניתני שור מאי שנא דקתני צאן לאו משום
דהתורה מיעטה בשמירתן לאו משום
דכאן קרן לא כתיבא בה שן ורגל הוא
דכתיב ביה וקמ"ל דשן ורגל דמועדין

הכונס צאן לדיר ונעל בפניה כראוי ויצאה והויקה פטור: **הוציאיה לסמים** ויצאה והויקה חייב: **בחמה** או שמסרה לחרש שוטה וקטן ויצאה והויקה חייב: **ימסרה לרועה** וכנס הרועה תחתיו: **הנפלה לגינה** ונהנית משלמת מה שנהנית: **יורדה ברכבה** והויקה משלמת מה שהויקה יכיד משלמת מה שהויקה: **שמן בית סאה באונס שדה כמה היתה יפה וכמה היא יפה ר' שמעון אומר** אכלה פירות גמורים משלמת פירות גמורים אם סאה סאה אם סאתים סאתים: **בב' ת"ר** יאזוהו כראוי ואזוהו שלא כראוי דלת שיכולה לעמוד ברוח מצויה והו כראוי שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה והו שלא כראוי: **א"ר מני בר פמיש מאן תנא מועד דסגי ליה בשמירה פחוסה ר"י** היא דתנן קשור הויק במוסירה ונעל לפניו כראוי ויצא והויק אחד תם ואחד מועד חייב דברי ר"מ ר' יהודה אחר תם חייב מועד פטור שנאמר וי"ל ישמרנו בעליו ושמור הוא זה ר"א אומר אין לו שמירה אלא סבין אפילו תימא ר"מ שאני שן ורגל דהתורה מיעטה בשמירתן דאמר ר' אלעזר ואמרי לה במתניתא תנא ארבעה דברים: **התורה מיעטה בשמירתן** ואלו הן בור ואש שן ורגל בור דכתיב: **כי יפתח איש בור או כי יכרה איש בור ולא יכסנו הא כסחו פטור אש דכתיב** שלם ישלם המכביר את הבערה עד דעביד כעין מבעיר שן דכתיב ובער בשדה אחר עד דעביד כעין ובער רגל דכתיב ושלח עד דעביד כעין ושלח ותניא וישלח זה הרגל וכן הוא אומר משלחי רגל השור והחמור ובער זה השן וכן הוא אומר כאשר יבער הגלגל עד תומו מעמא דעביד כעין ושלח ובער הא לא עביד לא אמר רבה מתניתין נמי דיקא דקתני צאן מכדי בשור קא עסקינן ואתי ניתני שור מאי שנא דקתני צאן לאו משום דהתורה מיעטה בשמירתן לאו משום דכאן קרן לא כתיבא בה שן ורגל הוא דכתיב ביה וקמ"ל דשן ורגל דמועדין

הכונס צאן לדיר ונעל בפניה כראוי ויצאה והויקה פטור: **הוציאיה לסמים** ויצאה והויקה חייב: **בחמה** או שמסרה לחרש שוטה וקטן ויצאה והויקה חייב: **ימסרה לרועה** וכנס הרועה תחתיו: **הנפלה לגינה** ונהנית משלמת מה שנהנית: **יורדה ברכבה** והויקה משלמת מה שהויקה יכיד משלמת מה שהויקה: **שמן בית סאה באונס שדה כמה היתה יפה וכמה היא יפה ר' שמעון אומר** אכלה פירות גמורים משלמת פירות גמורים אם סאה סאה אם סאתים סאתים: **בב' ת"ר** יאזוהו כראוי ואזוהו שלא כראוי דלת שיכולה לעמוד ברוח מצויה והו כראוי שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה והו שלא כראוי: **א"ר מני בר פמיש מאן תנא מועד דסגי ליה בשמירה פחוסה ר"י** היא דתנן קשור הויק במוסירה ונעל לפניו כראוי ויצא והויק אחד תם ואחד מועד חייב דברי ר"מ ר' יהודה אחר תם חייב מועד פטור שנאמר וי"ל ישמרנו בעליו ושמור הוא זה ר"א אומר אין לו שמירה אלא סבין אפילו תימא ר"מ שאני שן ורגל דהתורה מיעטה בשמירתן דאמר ר' אלעזר ואמרי לה במתניתא תנא ארבעה דברים: **התורה מיעטה בשמירתן** ואלו הן בור ואש שן ורגל בור דכתיב: **כי יפתח איש בור או כי יכרה איש בור ולא יכסנו הא כסחו פטור אש דכתיב** שלם ישלם המכביר את הבערה עד דעביד כעין מבעיר שן דכתיב ובער בשדה אחר עד דעביד כעין ובער רגל דכתיב ושלח עד דעביד כעין ושלח ותניא וישלח זה הרגל וכן הוא אומר משלחי רגל השור והחמור ובער זה השן וכן הוא אומר כאשר יבער הגלגל עד תומו מעמא דעביד כעין ושלח ובער הא לא עביד לא אמר רבה מתניתין נמי דיקא דקתני צאן מכדי בשור קא עסקינן ואתי ניתני שור מאי שנא דקתני צאן לאו משום דהתורה מיעטה בשמירתן לאו משום דכאן קרן לא כתיבא בה שן ורגל הוא דכתיב ביה וקמ"ל דשן ורגל דמועדין

הכונס צאן לדיר ונעל בפניה כראוי ויצאה והויקה פטור: **הוציאיה לסמים** ויצאה והויקה חייב: **בחמה** או שמסרה לחרש שוטה וקטן ויצאה והויקה חייב: **ימסרה לרועה** וכנס הרועה תחתיו: **הנפלה לגינה** ונהנית משלמת מה שנהנית: **יורדה ברכבה** והויקה משלמת מה שהויקה יכיד משלמת מה שהויקה: **שמן בית סאה באונס שדה כמה היתה יפה וכמה היא יפה ר' שמעון אומר** אכלה פירות גמורים משלמת פירות גמורים אם סאה סאה אם סאתים סאתים: **בב' ת"ר** יאזוהו כראוי ואזוהו שלא כראוי דלת שיכולה לעמוד ברוח מצויה והו כראוי שאינה יכולה לעמוד ברוח מצויה והו שלא כראוי: **א"ר מני בר פמיש מאן תנא מועד דסגי ליה בשמירה פחוסה ר"י** היא דתנן קשור הויק במוסירה ונעל לפניו כראוי ויצא והויק אחד תם ואחד מועד חייב דברי ר"מ ר' יהודה אחר תם חייב מועד פטור שנאמר וי"ל ישמרנו בעליו ושמור הוא זה ר"א אומר אין לו שמירה אלא סבין אפילו תימא ר"מ שאני שן ורגל דהתורה מיעטה בשמירתן דאמר ר' אלעזר ואמרי לה במתניתא תנא ארבעה דברים: **התורה מיעטה בשמירתן** ואלו הן בור ואש שן ורגל בור דכתיב: **כי יפתח איש בור או כי יכרה איש בור ולא יכסנו הא כסחו פטור אש דכתיב** שלם ישלם המכביר את הבערה עד דעביד כעין מבעיר שן דכתיב ובער בשדה אחר עד דעביד כעין ובער רגל דכתיב ושלח עד דעביד כעין ושלח ותניא וישלח זה הרגל וכן הוא אומר משלחי רגל השור והחמור ובער זה השן וכן הוא אומר כאשר יבער הגלגל עד תומו מעמא דעביד כעין ושלח ובער הא לא עביד לא אמר רבה מתניתין נמי דיקא דקתני צאן מכדי בשור קא עסקינן ואתי ניתני שור מאי שנא דקתני צאן לאו משום דהתורה מיעטה בשמירתן לאו משום דכאן קרן לא כתיבא בה שן ורגל הוא דכתיב ביה וקמ"ל דשן ורגל דמועדין

מסורת הש"ס

(א) לקמן כח. גיטין נג.
(ב) לעיל מו. (ג) לקמן טו.
(ד) קדושין כד. לקמן לא.
(ה) לעיל כח. לקמן כט. כ"ח.
(ו) קדושין מב.
(ז) סנהדרין טו. מנחות כה.
(ח) נדה יא. (ט) רש"י מ"ג.
(י) לעיל כח. וש"כ.
(יא) מנחות מה. (יב) [מנחות מה.]. (יג) [מנחות מה.]. (יד) [מנחות מה.]. (טו) [מנחות מה.]. (טז) [מנחות מה.]. (יז) [מנחות מה.]. (יח) [מנחות מה.]. (יט) [מנחות מה.]. (כ) [מנחות מה.]. (כא) [מנחות מה.]. (כב) [מנחות מה.]. (כג) [מנחות מה.]. (כד) [מנחות מה.]. (כה) [מנחות מה.]. (כו) [מנחות מה.]. (כז) [מנחות מה.]. (כח) [מנחות מה.]. (כט) [מנחות מה.]. (ל) [מנחות מה.].

תורה אור השלם

1. וְהָיָה בְּיָמֵינוּ
וְהָיָה בְּיָמֵינוּ
עַד אִם יִהְיֶה
לֹא יִגְדֹל וְיִשְׁמַח

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה פשיטא וכו'
כשנזכר על שבתותיו
בדבר שאל לא יגיד:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה אב לא יגיד
וכי ועוד ק"ל. תמה לי
הא כלמא היכא דעד אחד
מועיל בעדותו לחייב ממון
חייב קרנן שבויה כדלמרי'
בשטותיה פ"ד הכל מודים
בדבר שבויה וכו' וכתום רש'
סוטה ד"ה כל הקשו בלמא
אמאי לא אמרין דדואר עד
היינו ד' דוקא. וע"ש מה
שחזרו אלל לרש"י דכ"כ
לקושטא דמילתא דדואר עד
היינו ד' דוקא כ"כ.
ד"ה פסור וכו' דדוקא
שאני ניכר לא שביח
הדוק. קשה למ"ש רש"י
תחלה העושה מלאכה
שקל כגון משקלות וזה
אף למ"ד דשמיא היק
פטור ע"ש גיטין י"ז ע"כ:

רבינו הגאון

תחלתו בפשיעה וסופו
באונס. דכיון דשבקתה
בחמה כל טעדיק דאית
לה. פ"י ערומה.

הכונס פרק ששי בבא קמא

נו.

אִילִימָא דמטיא ליה ברוח מצויה בדיני אדם נמי ל"חייב. וא"ת
כיון שאין חילוק בין מקרב דבר אלל האש ובין מקרב
האש אלל הדבר אמאי אמרין בפרק כל הנשרפין (סנהדרין דף עו.
ע"ה) כפמו במקום שסוף חמה או לינה לנא פטור לחייב למ"ד

אשו משום חלוץ וכן כפמו ודאי אי כפמו והציאו במקום
שסוף חמה או לינה לנא או ארי
חייב אלל התם מיירי שכתמו במקום
שהיה ולא היוזו ממקומו ולא היו
מזמנא והואל והחמה והלינה והארי
אין עליו בשעת כפיתיה והואל
לדחיקו עליה דקדא דמיא אפילו
כפמו והציאו שס וואח"כ אתקיל
פטור דמי לזורק חץ ומריס בידו
ואפילו קדס הוא ונטלו פטור וא"ת
הואל דהשקן צו חת הנחש דפטור
למ"ד מעמלמו הוא ל"מריס אמאי פטור
לפי מה שפירש בשמעתין דפי פרה
(דף כג.) שס ידו לתוך פיה
והשקן לחייב משום אשו דודאי הנחש
זיק האדם וי"ל דשאלו התם שאין
האדם עדיין צעול:

ממונא בעי ר'ש"י. וכי תימא
פטור מדני אדם משום
ללא ידעי' שהם עדי שקר מ"מ כיון
שאם היינו יודעין שהם עדות שקר
משלם אין שייך לנתינו פטור מדני
אדם: **א"ל** ר'אבהו. כגון שאין
לחצירה מה לשלם או שהלך למדינת
הים או כגון שאין אנו יודעים שהם
עדי שקר דוקא שוכר אלל אמר
פטור מדני שמים דקדוה שאלו ישמעו
לו דאין נראה לומר דנקט שוכר
ללא שמועין דאפי' שוכר פטור מדני
אדם שאין זה שום חידוש ולקמן לא
עבד לריכוחא אלל מדני שמים ועוד
דכפירקין תנן (דף ע"ה) השולח את
העברה ביד חש"ו פטור מדני אדם
וחייב דניי שמים שאלו ביד פקח הפקח
חייב משמע דשולח פטור אף מדני
שמים: **פשיטא** אב ר'א יגיד
וכי. וא"ת מ"מ כשעבר על שבויה
דכדכד ושמעיה קול אלה וי"ל דה"ק
קרא כשעבר (ה) בדבר שאם לא יגיד
היה נושא עון או יציא קרבן שבויה
אלל בלא שבויה נמי איכא נשיאות
עון דמוכח במתני' בחד דיני
ממונות (סנהדרין דף ל:) דוקא ב"ד
דכשאומוס אין אנו יודעים שהשקן
שזכר אינו חוזר ומגיד והיינו אם לא
יגיד דקרא אלל חוץ לנ"ד אין לחוש
שיכול לחזור ולהעיד:

העושה במלאכה במי חטאת.
עד שלא נתן האפר

דמטיא בנמ' פרה (פ"ד) פרה
נפסלת במלאכה עד שעתשה אפר
והמלאכה פוסלת במים עד שישים
האפר לתוכה ובספרי יליף מקרא יכול
אף קדשן מ"ל למשמרת למי נדה
ולא שכתב מ"מ נדה: **פמור** מדיני
אדם. כפ' הנזקין (גיטין נג.) פריך
מיניה למ"ד היק שאין ניכר שמיא
היק: **אב"ל** הני אצטרך ליה.
וא"ת הנותן סס המות נמי חידוש הוא
למימתי כדלמרינן לעיל (דף מו.)
דאפילו סס המות דלא עבדא דלכלה

בכותל רעוע רעוע. ללא אפסדיה דלמסתר קאי: דמטי ליה. כשכפפה
הגיע זה הדליקה: ברוח מצויה. הרי גידים הצעיר ובדיני אדם
נחייב: ברוח מצויה מצויה. דמידי דלא סלקא אדעתיה היל:

עמון איסור. שכיסה קמת חצירו כסדינן כשראה דליקה אללה
והוא לא שלח את הצערה ושויה
טמון וגרס להפסיד את הניזק
ולפטור את המצויה דפטור על טמון
באש י: **לנפשיה.** להוציא ממון מחצירו
לעצמו: **ממונא** צעי לשלומי אותו
ממון שהוציא חייב להחזירו: **לחצירו.**
שכר עדי שקר להוציא מנה מראובן
לשמעון: **פשיטא** דאורייתא הוא.
דחייב דניי שמים: אם לא יגיד.
בדמי קא משמע מדקפיד אהגדה
משמע שאינו מגידין מתחייב זה ממון
עוד ק"ל (סוטה דף ג.) כל מקום
שנאמר עד הרי כאן שני עדים עד
שפטר לך הכתוב אחד דכדכד לא
יקום עד אחד באש (דברים יט):
אלא נחז. שמחייבו שבויה ובדיני
שמים מחייב דלי הוה מסקיד מחייב
ליה שבויה ולמלא לא הוה משתבע
בשקרא ומשלם: וסו. ליה. דחייבין
דניי שמים: **העושה** מלאכה במי
חטאת. שקל כנגדן משקלות במסכת
גיטין (דף נג.) וכן נפסלן במלאכה: **פטור**
מדני אדם. ר'הקן שאינו ניכר לא
שמיא היק. וכולוהי הני מיוצתי מתנייתא
יניה: **המכניע.** תקע לו בלחיו פתאום
ובעתו דלא עבד ציה מעשה בגופו:
ר"מ מחייב כהן. פלוגמיהו מפרשא
בהמניח את הכד (לעיל דף ע"ה) בנתקל
פושע ובמפקיר נזקיו: **אלא** כסוי
כסויה. שאל כשעבר זה האש
מחר: **דברי הרב שומעין.** והיה להם
שלא יעידו: **והוא שחטרה.** הא דתנן
נפרלה בלילה פטור כגון שחטרה
הצמחה והפילה הכותל דלגוס הוא:
אלל לא חטרה. אלא נפליה נפלה:
סחילמו בפשיעה. אלל נפליה דעבד
למיסל: **וסופו** באונס. דהא לא נפלה
אלל חטרה: **הניחא** למאן דאמר
כו'. פלוגמא היא בנסוף המפקיד
(כ"מ דף מג.) תרי לישני דש"ס אליבא
דרי יוסף: ה"ג אלל מחייב: **בכותל**
כריא ואפילו לא חטרה: **הניחא**
במה כו' אמר רבא ואפילו
חטרה. ובכותל כריא: **סחילמו**
בפשיעה. שהניחה במה ופשיעה
היא אלל פתחת הדלת דלמרינן
לקמיה כל מחצולות שיכולה לעשות
עושה אגב כערה: **וסופו** באונס.
שחטרה: **טענדא.** מחצולות:
כיון

בכותל רעוע כי חטרה יאמאי פטור תחלתו בפשיעה וסופו באונס הא
הניחא למ"ד תחלתו בפשיעה וסופו באונס פטור אלא למ"ד תחלתו
בפשיעה וסופו באונס חייב מאי איכא למימר אלא מתני' בכותל כריא
ואפילו לא חטרה וכי איתמר דרבה אסיפא איתמר הניחה בחמה או
שמסרה לחרש שוטה וקמן ויצתה והזיקה חייב אמר רבה יואפי' חטרה
לא מבטיא היכא דלא חטרה דכולה בפשיעה הוא אלא אפי' חטרה
נמי מהו דתימא הויה לה תחלתו בפשיעה וסופו באונס קמ"ל דכולה
פשיעה היא מ"מ דאמר ליה מידע ידעת דכיון דשבקתה בחמה כל
מ"צדקא דאית לה למיעבד עבדא ונפקא: הוציאה לסמים לסמים חייבין:
פשיטא

חייב דניי שמים ושמה אין כל כך חידוש: **בס"י** בסיתיה. וא"ת גלוי ידוע למקום למה נכתבין אס לטובה אס לרעה וי"ל דאפי'
במתכין לטובה שלא ימרה לשכח ויכול להגיל בעל הניחא בזה כן מ"מ דניי שמים חייב דאיעבי ליה לאזהרוי ולאסוקוי אדעתיה שלא יבא לו
הפסד נזק: **מהו** דתימא הויה לה תחלתו בפשיעה וסופו באונס קמ"ל דכולהו בפשיעה היא. ק"ק דה"ל למימר מהו דתימא כולה אונס הוא
וכגון שעל כל כך יפה שאינה יכולה לנאם אלא בחמירה קמשמע לן דפושע הוא אלל חמירה שהניחה בחמה:

עין משפט
גר מצוה

יד א ב ג מ"י פ"ד
מחללות נ"מ ה"ל יד
סנה עשין סט טושי"ע ח"מ
ס"י מ"ח טע"ף א':
פ"ד מ"י שס טושי"ע שס
ספ"ק טו:
פ"ד מ"י פ"יו מחללות
עדות הלכה ז סנה
לאין כח טושי"ע ח"מ ס'
לכ טע"ף ב:
י"ד מ"י שס טושי"ע שס
בג"ה:
י"ח ז מ"י שס סנה שס
טושי"ע שס:
י"ב ח מ"י שס סנה שס
טושי"ע ח"מ ס' כח
ספ"ק א':
כ ט מ"י פ"ח מחללות
עדות הלכה א סנה
עשין קט טושי"ע שס ושין
ב"מ ובדי' שס:
כא י מ"י שס פ"יו ה"ל ז
סנה שס טושי"ע שס:
בב כ מ"י פ"ח מה"ל חובל
ומזיק הלכה ה ושין
ב"מ:
בב ל מ"י פ"ד מה"ל נזק
ממון הלכה ה סנה
עשין סט טושי"ע ח"מ ס'
ספ"ק ז:
בר מ מ"י פ"ב מחללות
חובל ומזיק ה"ל ז סנה
שס טושי"ע ח"מ ס' כח
ספ"ק ז:
בה ג מ"י פ"ד מה"ל נזק
ממון הלכה א סנה
עשין סט טושי"ע ח"מ ס'
שס טע"ף א':
בו ס מ"י שס ה"ל ה
טושי"ע שס טע"ף ה':

מוסף רש"י

העושה מלאכה במי
חטאת. שקל כנגדן
משקלות, ופרה וכל מעשה
נפסלים במלאכה (ויקרא
צ"ח) מי חטאת פרה
אדומה וכן פרה עצמה
נפסלן במלאכה, דכמי
(במדבר יט) אשר לא עלה
עליה עול, ובמי חטאת
כמי למשמרת למי נדה,
ותחיל בספרי מה ח"ל,
שיכול אין לה שחטה מלאכה
פוסלת אלל צברה ומזין
אף במים מ"ל למשמרת
למי נדה, כלומר יסויה
משמרות לקי ולא לבד
אחר (גיטין נג.). פטור
מדניי אדם. לשלם וחייב
בדניי שמים. פורענות
לשלם לרשעים שחייבין
להפסיד את ישראל (שם).
נשברה כדו כו' וחייב
בדניי שמים. משום דלא
סליק (לעיל כח.).

: 77

וְלֹא אִמְרֵי פִי־דַם מְהֻלָּלוֹת
 גְּבוּיָהּ הִלְכָה אֶל:
 וְלֹא בִּמְיֵי פִי־הָאֵל מְהֻלָּלוֹת
 שְׂכִירוֹת הִלְכָה בִּסְמֹנֶה
 עֶשְׂרֵן פֶּטַח טוֹשֵׁעִי חִמֵּי כִּי
 שָׁב סִפְרִי בִּי:
 לֵבִי גַם בִּמְיֵי טוֹשֵׁעִי שָׁם
 שִׁפְרִי בִּי:
 לֵבִי דָה מְיֵי שֶׁם סְמֹנֶה שֶׁם
 טוֹשֵׁעִי חִמֵּי כִּי שָׁם
 סִפְרִי אֶל:
 בִּי מְיֵי פִי־הָאֵל מְהֻלָּלוֹת
 שָׁאֵל וּפְדוּקוֹן הָאֵל אֶל:
 וְכֵן אִמְרֵי פִי־דַם מְהֻלָּלוֹת
 מִקִּי מִמּוֹן הִלְכָה יֵא
 סְמֹנֶה עֶשְׂרֵן פֶּטַח טוֹשֵׁעִי חִמֵּי
 שֶׁם שִׁלַּד טוֹשֵׁעִי בִּי:

[illegible]

לֹא אִם אִמְרַת בְּשׁוֹמֵר חֲנָם. נִרְאֶה דְקָא אִהָּא דְזַעֲי לְמִלְיָא
בְּשִׁלְיָה הַמִּפְקִיד (ב"מ דף מ"א: וס"ט) שְׁלִיחוֹת י"ד בְּשׁוֹמֵר שֹׁכֵר
מִשְׁמֹרֵם חֲנָם אִע"ג דְּשׁוֹמֵר שֹׁכֵר מִתְחַבֵּיב קִרְנָה בָּלָא שְׁבֻעָה קֶסֶפֶר
הִלְכִי תָנָה מִנְּלָן דְּפִרְסָה רַחֲמֵיהּ
וְנִגְזָרָהּ בְּשׁוֹמֵר חֲנָם וְשִׁנְיָה בְּשׁוֹמֵר
שֹׁכֵר אִפְיוֹךְ אֵלֶּה דְּפִרְסָה הִשְׁוֹל (ש"ס
דף ז"ד:) לֹא קִיָּמָה לֵן אֵלֶּה מִשּׁוֹס
דְּקִרְנָה בָּלָא שְׁבֻעָה עֲדִידָפָה עֻדוֹ
לְהַשְׁקֵה דְּבִסְמוּךְ גִּבִּי ק"ו שִׁאֵן עֵלְיוֹ
בְּשֻׁבָּה דְּפִרְיָךְ מֵה לְשׁוֹמֵר שֹׁכֵר שֶׁן
מִשְׁלֵם תְּשֻׁלוּמֵי כֶּסֶף כ'ו' כְּלוּמַר וְלִכְן
דִּין הוּא שִׁתְחַבִּיב גִּבְיִיָּה וְאִבִּידָה
דְּהִלָּה פְּשִׁיטָה דְּעִידִידָפָה חוּמְרָה דְּקִרְנָה
בָּלָא שְׁבֻעָה מִחוּמְרָה דְּכִפִּילָא בְּשְׁבֻעָה
דְּמֵי יוֹדַע שִׁצָּה לִידִי כָךְ וְלִכְן יֵשׁ
לָנוּ לְהַעֲמִיד פִּרְסָה שְׁנֵיה שְׁחִיב קֶרֶן
גִּבְיִיָּה בְּשׁוֹמֵר שֹׁכֵר שְׁוֹא חוּמֹר
וּפִרְסָה רַחֲשׁוֹנֵה שְׁפִטֹר בְּשׁוֹמֵר חֲנָם
וְדִדְרֵי פְּשׁוּט הוּא שְׁוֹא חוּמֹר חֲנָם
אֲחֻלָּב לַעֲשׂוֹת פִּירְכָּה עַל ק"ו שְׁפִיר
פִּרְכִּינָה מִכְּפַל אִע"פ שְׁוֹא חוּמְרָה
קִטְנֵה כִיִּין שִׁאֵן בְּלִמְד אִע"פ שֵׁשׁ
בְּלִמְד חוּמְרָה אֲחֻרַת חוּמְרָה מִמְנֵה
הִלְכִי תָנָה דְּבִסְמוּךְ דְּקֶסֶפֶר קִרְנָה
בָּלָא שְׁבֻעָה עֲדִיק מִכְּפִילָא בְּשְׁבֻעָה
ס"ל דִּלְפִי פִירְכָּה אֵין לַעֲשׂוֹת מִמְנֵה
מִפִּי שׁוֹא קוֹלָמוֹ רִגְמָה לוֹ שְׁמִתְחַבִּיב
בְּכִפְּלָא חֵה חוּמְרָמוֹ גּוֹרֵמַת לוֹ שְׁפִטֹר
מִכְּפַל וְכִה"ג אִיכָּה בְּרִישׁ ב"מ (דף
ד' וס"ט) ד' ר' חֵלִיב תּוֹרַת הַמֶּלֶךְ
לֹא פִרְיָ: **נִמְצָא** ש"ש מִשְׁשָׁם
תְּשֻׁלוּמֵי כֶּסֶף בְּשׁוֹמֵר מִעֲנַת לִסְטִים
מִזְוִיִּין. בָּלָא אִי גֻזֵּן הוּא יִנְחַא דְּטוֹעֵן
שְׁטַעַנַת כֶּסֶף וְנִמְנָא שְׁוֹא דִּידוֹ לֹא
מִשְׁלֵם בָּלָא וְאִתְּ אֲחֻרַת נִמְנָא שֵׁשׁ
מִשְׁלֵם כֶּסֶף בְּטוֹעֵן טַעַנַת גִּבְנָה בְּכִסְטִים
וְשִׁמָּה אֵין שִׁיךְ כֶּסֶף בְּטוֹעֵן טַעַנַת
גִּבְנָה בְּעִיִּין זֶה וְאֲחֻרַי שִׁיךְ אֵין לְחוֹס
אִי הִמ"ל לְהַטְעִמִּיךְ וְלֹא קִאֲמַר:
קֶסֶפֶר הֵא אִתְּ תָנָה קִרְנָה בִּלְאָ
שְׁבֻעָה עֲדִידָפָה. וְאִתְּ
וְרַב יוֹסֵף דְּס"ל לַעֲלִי אֲלִיבָה דִּהִשְׁוֹל
תָּנָה דְּלִסְטִים מִזְוִיִּין (ה' הוּא וּגִס סוֹבֵר
וְאִחוּרֵי תָנָה כִּפִּילָא בְּשְׁבֻעָה עֲדִיק אִיכ
מִנְּלָן גִּבְיִיָּה וְאִבִּידָה בְּשׁוֹאֵל דְּשׁוֹמֵר
שֹׁכֵר לֹא יִלְיָה וְכֵן יֵשׁ לְהִקְדוֹשׁ לְרִבִּי
וְיִסְתַּב לְהִסְקִינָה לְעַל אֲלִיבָה דְּקֶסֶפֶר
דְּלִסְטִים מִזְוִיִּין גִּבְנָה הוּא וְנִהֲמִפְקִיד
(ב"מ דף מ"א:) מוֹכֵחַ דְּקֶסֶר כִּפִּילָא
בְּשְׁבֻעָה עֲדִידָפָה בְּשִׁמְעֵמָה דְּשִׁלִּחוֹת
יֵד לְרִבְרִיבָה סָקְרוֹן וְכֵן סָבֵר הֵסֵר ר"ר
מִיטְמֵר מִחִינְשֵׁי גִבְנָה אִע"פ

שבעלים ראוין ומסתמא מ"ל הכי בלסטים מוויין וי"ל דנפקא לה
מומי יסאל וי"ו מוסק על עיני ראשון וילמד עליון מתחתון ומסתון
וממעליון דמסק בפרק השואל (ב"מ דף טז. וס) ולאוהה מסקנא
לא נטרך ק"ו של ברימא ו' והא דמיימי ליה הסה היינו מקמי
דליקו ליה ממי יסאל וילמד מתחתון מעליון;
סבריה כר' יהודה דאמר שובר בנושא שובר דמי. משום דהכי
ק"ל כסמס ממני' ב' ב' בפרק דשענוס (דף מט.)
דקמני נושא שבר והשובר משלמים את המגניבה ואת האגיבה ורבי
ירמיה נמי אית ליה הכי בהפסקה (ב"מ דף לו. וס) ג' פעמים
שעניס בחדשאל ו' ויצימות פקיד פרק אלמנה ד' (סו. וס) ג' ב' ב'
בין ששבר פרה מישראל דמסק דנהי דמיחייב בגניבה ובאגיבה
וחוחאי ומייצניו רבא ומסק דגנבה: **ואי בעית אימא** בדמחלין
לו ובחאומים (ב"מ ד' פ:) איכא כה"ג ואי בעית אימא דמחלין רי
כר"מ וסמא אבז שביצלו שסעיהו כאל: **נפליה** אגיבה מהחוקים ב'
מכרם שהיקא דמחלתי פשעיהו וסופה פלוגס הוא וסופה לקממא

מעיקרא לא הוה פטר נפשיה מנקרה:
 אין לי. שהא שאל חייב: אלא
 בשבורה ומסה. שהן אונס. שפטר
 זו שבורה ומסה. דלמיז דיה ומת
 או נשבר או נשבר ודלמיז בתייה
 שצותה ה' מתייה בין שניהם (שמות
 כג): חייב בגניבה ואכילה. דלמיז
 דיה [סס] אם גנב יגנב וגו': מה לשומר
 שבר לו. תאמר בשאל שאלין זו כל
 לעולם דהא מייחייב בלאונסין דלמיז
 ונשבר או מת וכי נמי טעין לטסיס
 מזוין נטלו הימנו הוה מייחייב נפשיה
 בקרנא ומי שאינו בלא לגנוב את
 הקרן לא ישלם כפל: קסבר האי
 סנה. דיושבר או מת: קרנא בלא
 שצותה עדיפא מכפילא בשצותה.
 שאל עדיף שמתחייב בשצורה ומתה
 בלא שום שצותה שר משום שבר
 שפטר עליהן ואש"פ שקל בשומר
 שבר כפל בטוען טענת לטסיס מזוין
 אין זה חומר דכפל אינו בשומרין עד
 שיצטרע לשקר שנגנבה הימנו ואח"כ
 דאמר ר' יהודה שנתחייב חייב

בזמן עתים צפדקן מרובה (תקקן) וקקן
(סג): הלכן קסמא משום שזועה הוא
דקסיה: קתני: רבנא: **מסעי**: **ליה**
לסטים מזווין גנג הוא: **ואינו**
נשבע: דלי צעילא משתבע דנגנזה
מפסיעיה: **לשוכר**: דכיון דשילס
נמאלת הגנייה שלו: **סכרוה**: רבנן
דצעו לסעייה לרב יוסף מהא ר"י
היא לשוכר שוכר בשומר שכר מ"י
דשוכר את הפועלים (ד"מ גג) ומהייב
גנייה: **ומדקני**: אינו נשבע
מכלל דלי צעי אשתצויה דנגנזה
דקטעין הוה מפסור והיכי דמי
דמפסור הא מייחייב בגנייה חלקא ודלי
דקטעין לסטים מזווין גנגה בללזא
וקתני דכי נמאל אותו לסטים משלם
כפל: **שוכר בשומר חנם דמי**: ובגנג
שאינו מזווין הוה פטר נפשיה מעיקרא:
ואי צעים אימא: לעולם ר"י היא
ובגנג שאינו מזווין: **וכדמחליף רבא**
צר אבוס: דהשוכר את הפועלים (סס):
ר' זירא **חמא**: לעולם בשומר שכר
דמי ואפי' הכי לא תסעייה דהאי
דקתי כפל בלסטים שאינו מזווין
קאמר וקתני רישא אינו נשבע מכלל
דלי צעי פטר נפשיה (ט) במאי עסקינן
בטוען טענת לסטים מזווין הלכן
אי צעי איפסור ובשנמאל הגנג חמא
שאינו מזווין ובר כפל הוא: **אמר**

ר"ב. ה"א דקמ"ה מה שנהיית משלמת שנחבטת קאמר כשחבטת"על התבואה שיקעמן בקרקע והפסידם והיא נהנית שלא לקח"מקרקע: ופרדין אכל אכלה אפי' מה שנהנית לא משלמת. בחמ"ה: למאן רב לעומה דאמר. לפי הכנים פירותיו לאמר דבריו שלא בראות עבור שנגזר את הפרה (על דף 100:) דקמ"ה הוקה בזהמה של צ"ה חייב צעל הפירות ואמר רב כשהחלקה בהן שנו אכל אכלה והסריה פטור המכנים דהוה לה שלא תאכל והכא נמי אמר צעל הצהמה צירידתה אנוסה היא שהי נפלה ובאצילתה היה לה שלא תאכל ומה אני יכול נפשות: לא

שואל (צ"ח דף 15.) נמי גבי מר בר חנינא אגר ליה כודנייתא לבי ב'ו'. לא נ"מ מידי אלא לפי דבריו דצעי לאוקמא כר"י רוצה להשיב בר אבוי והסם יחייש טעי שאומר כן כדי להטמיר הסם מתני' במת מה שנהנית. וא' והוא שאינה יכולה לירד דא"כ אפי' נפלה משלמת ירדה אורסא דמילתא נקט והוא הדין נפלה כיון שיכולה לירד: א"נ

(א) ב"מ לה, (ב) ב"מ מא; (ג) שם לה, (ד) לעיל
מה; (ה) לעיל מה; ב"מ
פ: אג, לה: שבעות מט;
(ו) לעיל מז, (ז) ב"מ;
שכונטתה, (ח) ד"ה קרנא,
(ט) צ"ל גנז הוא וגם ס"ד
דכפילא כל"ל רש"י
(י) ד"ה ור"י, (יב) ד"ה
שוכר, (יג) ד"ה דמחייב,
(יד) שייך למתני לעיל ה;
(טו) ז"ל ותהיית

1. וְכִי יִשְׁאַל אִישׁ מֵעַם
רַעְהוּ וְנִשְׁכַּר אוֹ מֵת
בְּעָלָיו אֵין עֲמוֹ שְׁלָם
יִשְׁלָם:

(א) גב' שוכר כסומה חנה
דמי. נ"ב אע"ג דרבה
השיב לעיל דמודה בצעל
חיים אף שאם ש"מ דחייב
בגניבה כיון דאנקטא גברי
ברייחא מ"מ היינו דוקא
שנגנבה בצלות עיני שגרי
ברייחא גרמו כו' דכחצבו
חוס' לעיל ע"א ד"ה
איל מודיענא לך כו' ע"ש:
(ב) רש"י ד"ה רבי יורא
וכו' פטר נפשיה הכא
במיל:

גליון הש"ס
 רש"י ד"ה לא אם אמרת
 וכו' ולא ידענא. ע' זכרות
 דף כ"ה ע"ז רש"י ד"ה
 מאן שמעת וש"נ:

[א] תום' ד"ה נפלה כו'
והוא כו'. ג"כ והראב"ד
חולק על זה וכתב דאין זה
פשיעה וכי יאחזנה בזונה
כו':

וקיימאן לן כהא דהלכתא
 דרב יוסף דאשקו עליה
 ואשכחן ו...
 דפברק אין בן המודר
 הנהא מחבירו בעצן
 ומחזירו לן אבידתו, אל
 שמואל ואל שבעטניס מחזיר
 אסורין כל בעל אבידה,
 אבל אם נטע בעל אבידה
 אשכחיה דהמוצא אבידה
 אל יחזיר, דקמחיה ליה
 כפורות דרב יוסף, כהא
 דרב מתיב מביא
 ורפתא לעני. ואצ"ל
 דאמרין לא רב יוסף אל
 נשכיתא אל דהורהא ואמור
 דתורתא דרב יוסף, מכלל
 דמודו דתא, אל קשרו
 אל משום דאל שכחא

מסורת הש"ס

(א) [מדרש ג. ב"ב ג.א.]
(ב) [מדרש ג.א. א.א.] (ג) [מדרש ג.א. א.א.]
(ד) [מדרש ג.א. א.א.] (ה) [מדרש ג.א. א.א.]
(ו) [מדרש ג.א. א.א.] (ז) [מדרש ג.א. א.א.]
(ח) [מדרש ג.א. א.א.] (ט) [מדרש ג.א. א.א.]

גליון הש"ס

גב' איבער לך עבודי. עין
בב"מ דף ג' ע"ב מוספות
ד"ה איבער לך:

רבינו חננאל

אמר רב חננאל לא שנו אלא
באותה ערוגה, אבל
מערובה לערוגה משלמת
מה שהזיקה. ורבי יוחנן
אמר אפילו מערוגה
לערוגה וכו'. ופר"ח וצ"ל
קיימא לך כו' יוחנן. אלא
כיון שצ"ח לדעת אע"פ
שחזרה שלא לדעת וכו'.
ור"ח ד"ל פ"י אף על פי
שחזרה שלא לדעת בעלים
כגון ששמרה כראוי
שנעלו בפניה ויצתה או
קשרה ויצתה והלכה
ותכנסה שם בגינה בצרונה,
ע"כ.

הכונס פרק ששי בבא קמא

נח.

עין משפט נר מצוה

בב"א ב ג ד מ"י פ"ג
מהלכות טקין ממון
הלכה יא סמג עשין סו
טוש"ע ח"מ סימן שצד
ספיק פ:א
בב"ה מ"י שם הלכה יז
וע"י בהשגות ובמ"מ
טוש"ע שם ספיק ב:

א"נ מבריה ארי מנכסי חבירו לית ליה פסידא. וא"ת והרי פורע
חובו דחשנין ליה מבריה ארי בריש אין זין המודר (מדרש
ד' ג.) אע"ג דלית ליה פסידא וי"ל דהכי פ"י מבריה ארי
מנכסי חבירו מדעתו וכיון דמדעתו אפי' לית ליה פסידא כמו

פורע חובו חשיב מבריה ארי הא"י
שלא מדעתו א"נ מבריה ארי מנכסי
חבירו אפי' כשאינו מדעתו אלא
חבירו מכריחו להצריח ארי מעדו
לית ליה פסידא למצריח הא"י לית ליה
פסידא וכיון דאיכא מרתי שלא
מדעתו וא"ת לית פסידא לא חשיב
מבריה ארי אצל מדעתו אפי' לית
לית פסידא או שלא מדעתו ולית
לית פסידא חשיב מבריה ארי ואין
נותן לו אפי' שכרו וא"ת דבסוף
השוכר [את] הפועלים (ב"מ ג.) אמר
דשומר חנם שהיה לו לקדם ברוש
ומקלות ולא קדם חייב ומפרש שומר
חנם בחנם וט"ש בשכר ומסיק דחזר
ונוטל מצי' ומשמע דשומר חנם לא
מחייב לקדם בשכר אצל כ"ס אם
קדם בשכר דשפיר עזר ונותנים לו
מה שהזיק ומסתבר דה"ה איניש
דעלמא שאינו שומר וגם שכר עזמו
נוטל ואין סברא לחלק בין רועה
עזמו שמוטל עליו להחמיק ולשמוט
לאיניש דעלמא ועוד אמרין בהגזל
בתרא (לקמן דף קטו:) שטף נהר
חמורו וחמור חבירו והניח שלו והזיל
של חבירו אין לו אלא שכרו ושכרו
מיהא שקיל ולא אמרין מבריה ארי
צעלמא הוא וכן משיב אצידה שנותנין
לו שכר כפועל בטל (ב"מ דף לא: וסא)
לא אמר דליהוי כמבריה ארי צעלמא
ולא יטול כלום ואין לומר דבכל הנהו

לא מציעא אכלה דמשלמת. מיהא מה שנהניא אע"ג דלא פשע
בשמירתה דהא נהנית: אצל נחשבה. דלפי' בההיא הזיקא אנוסה
הוא: אימא. הא צעל נחשבה מבריה ארי מנכסי חבירו הוא
שהזיל את צהמת חבירו שלא נחשבה כקרקע ומאיה הוא דעזר

ומידי לא לשקול קמ"ל: שהחלוקה
במימי רגליה. מר"ר לגינה דלונסא
דלא סלקא אדעתיה הוא: לא שנו.
דמה שנהניא הוא דמשלמת ולא מה
שהזיקה: אלא. שאכלה מיד צהמת
ערוגה שנפלה שם דכיון דלונסא
היא צנפילה אנוסה היא נמי באכילתה
דכיון דחזיא לתבואה תותה לא
מוקמה אנפשה: אצל. הלכה מערוגה
לערוגה ואכלה משלמת מה שהזיקה:
לא תימא עד ספלא לדעת. שידעו
הבעלים שיצאת: וסחזור לדעת.
שלא נעל בפניה כראוי: אלא כיון
שיצאת לדעת. שידעו שיצאתה:
אף על גב שחזרה שלא לדעת.
דהשתא לא סגי לה בשמירה
פחותה דאמר ליה כיון דילפא כו':
תחלתו בפשיעה. כללוא ליה היה
לו לשומרה שלא תכנס ותאכל:
וסופו כלאונס. לא היה יודע שתלד:
ולאסטמורי

לדעת ותחזור לדעת אלא כיון שיצתה לדעת אע"פ שחזרה שלא לדעת מ"מ
דא"ל כיון דילפא כל אימת דמשחמטא להתם רהטא: ירדה כדרכה
והזיקה משלמת מה שהזיקה: בעי רבי ירמיה ירדה כדרכה והזיקה
במי לידה מהו אליבא דמאן דאמר תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב
לא תיבעי לך כי תיבעי לך אליבא דמאן דאמר תחלתו בפשיעה וסופו באונס
פטור מאי מי אמרין כיון דתחלתו בפשיעה וסופו באונס פטור או דלמא הכא
כולה בפשיעה הוא דכיון דקא חזי דקריבה לה למילד איבעי ליה לנמורה
ולאסטמורי

אע"ג דמן הדין היה פטור מ"מ תקנת חכמים הוא שישלם לו כדי שישב אצידתו של חבירו אצל פורע חובו אין לנו לעשות תקנה ע"ז זה
דא"ל הכא בשמעתין משמע דאי הוה מדעתו הוה חשיב מבריה ארי ולא היה נוטל כלום אע"פ שהוה מצינו חבירו מן הפסד לא עשו
תקנה ונראה לר"י דמבריה ארי שאינו נוטל שכר היינו כשאין הדבר ברור שיצא ליד הפסד כגון שהארי רחוק ואין יודע אם יבא
כאן הארי אם לאו ואין מצינו אלא מלאכה וכן הפסד שדואג שמה יבא אצל אם הדבר ברור שיצא ליד הפסד ולידי דריסת הארי
או מצינו מפי הארי עצמו אז ודאי נוטל שכרו כמו שטף נהר חמור חבירו והך דשמעתין מיידי שהזיל ירקות מעצר צעלמא שאין צעל
בהנמה רואה שתחבט בהתמוך בארץ ומאטער אע"פ שלא היו דמיה נפחתיין בך ולכן היה נחשב מבריה ארי אי הוה מדעתו ופורע
חובו אין מצינו מהפסד דמה שהיה הלוה זקוק לפרעו אין זה הפסד שהרי נחמיצ לו ואינו מצינו אלא מאצר צעלמא וחשיב מבריה
ארי א"כ כדמפרש טעמא צירושלמי דכמוצות (פ"ד) ובגדרים (פ"ד) מפייסא הוינא ליה ומחיל לי ואפי' במשכון מפייס הוינא ליה
והייב לי משכוני ואפי' צ"ח דוחק עצמו מסיק לה צירושלמי ונראה דהטעם משום שיכול לומר לו הייתי מוצא הרבה בני אדם שהיו
פורעין עבורי כי דרך אהבים שמרחמים על אהוביהם להזיל מן הצער הזה דהיינו מעין אותו טעם והא דקרי בחוקת הבתים (ב"ב
דף ג.) מבריה ארי נתן צרור והועיל נטל צרור והועיל דכר מיהא מיהא ודאינא מיהא אע"פ שמצינא מהפסד שהיה נהר שוטפה
לא נקט לשון מבריה ארי לנעין שיפטור חבירו משכר הצרחתו אלא כלומר דאין זה חוקה דאין זה תיקון כמו רפא צה פורתא או
נעל וגדר ופרך אלא מגין עליה פורתא שלא תבא ליד קלקול ורצונו גרשון פסק במשובה אחת על אנס עכו"ם שאנס צימו של ישראל
ובא ישראל אחר ולקחו ממנו שלא יחזיר לבעלים בחנם אצל רש"י פ"י בהזקין (גיטין דף נח:) גבי עכו"ם הבא מחמת חוב ומחמת
אנפרות אין זו משום סיקריקון שאם החזיק עכו"ם בקרקע של ישראל מחמת חוב שהיה לו עליו או מחמת אנפרות בגזל צעלמא ואינו
מסור צידו להרוג אין זו דין סיקריקון אפילו אם שהתה י"צ חדש לתת רביע לבעלים כחיקון חכמים אלא מחזיר לו הקרקע בחנם
דכיון דאין כאן סיקריקון לא גמר ומקני מידי ואע"ג דהשתה י"צ חדש לא צא לו שעה לכופו הלכך אין מכירת העכו"ם מכירה כלל ור"י אמר
דלא מציעא במקום שאם לא קנאו ישראל לא היה חזר לבעלים לעולם שהיה מוכרו או נותנו לעכו"ם אחר והיה אצור מן הבעלים
לגמרי דלא חשיב מבריה ארי כיון שמצינו מן ההפסד ואפי' קנאו בשויו מצינו מהפסד הוא כמו מקדים ברושע ובמקלות בשכר
דאמרין שנותן שכר עד כדי דמיהם וי"מ לכושא דחיותא או לטרחא יתירתא אלא אפי' יודע ודאי שאם לא מהדר זה לקנות היה
חזר לבעלים בדמים הללו כל שעה שירצו דהשתא אין מצינו מן ההפסד אע"כ אין לדמותו כלל למבריה ארי דכיון שיצא הציט מחזקת
ישראל וצא ליד הנכרי וזה מוצאו מיד הנכרי ומחזירו ליד ישראל לא דמי למבריה ארי ונוטל מה שההנהו ואותם היהודים הבוחרים
מעירם והשר מחזיק קרקעותיהם שאין בהן טסקאות ואפי' יש בהן טסקא אם הניח הקרקעות ביד אחרים לפרוע מהן טסקא אומר
ר"י שאם צא ישראל וקנאו מיד השר מחזירם לבעלים ונוטל מה שההנהו דאין זה דין דמלכותא אלא גזילה כי ראינו צמותיה
שקציבותינו שמשפט היהודים לעמוד כמו פרשים בכל מקום שירצו וצדין מלכותא היו מופסין שלא יחזיק המושל בנחלת היהודים כשיצאו
מעירם וכן היו נוהגין בכל ארץ צורגוני"א ואם יש שר שצא לשנות את הדין ולעשות דין לעצמו אין זה דין דמלכותא שהרי זה
הדין אין הגזל כלל דמיהא למוכס שאין לו קצבה (לקמן דף ק"ג) והיכא שמצינא נכסי חבירו אין דומה כלל למבריה ארי כגון יורד
לתוך שדה חבירו ונטעו שלא ברשות ומקיק את חבירו משלש רוחותיה וכגון ההוא דהאומנין (ב"מ דף עו.) השוכר את הפועל
לעשות שניו והרואה צל חבירו דנוטל מצעל הציט מה שההנהו ואין להקשות בשטף נהר חמור חבירו למה אין לו אלא שכרו למה
אין לו כל הפסדו דכיון דבעל חמור עומד שם מה לנו לעשות לו תקנה שלא מדעתו אם ירצה יתנה (עס) המצינו לשלם חמורו ועוד
דע"כ מיידי שיכול להזיל על ידי הדחק דא"כ לימא ליה מהפסק קוקינא דאמרין התם על חציט של דבש ומ"מ שכרו נותן לו
דמסתמא ניחא ליה שכל מי שציל יטול שכר כל זמן שלא ימחה צידו כיון שאין יכול להזיל אלא ע"י הדחק: **לא** שנו אלא באותה
ערוגה. דכיון שחלת נפילתה צהמת ערוגה צהמת אכלה מערוגה לערוגה הוה כשדה אחר:

שמן

האחרון של הנחת עצים ס' [ואור] דב' צראש גבו ופסלו ברוח מנזיה והזיקו ואלה הולכת האש בעלהם ע"י רוח ס' (דף ע"ט) אמר גחלת כמה דשביק ליה הרוח כדאמר ר' חסדא המטטלנה ליה אבא אמר ר' זבידא דהמאפו ר' זבידא ול כד לזכות כמו שאפרש בגמ' וזכנו הרוח בפני עצמה ברוח שאין מנזיה לנפסוק איזה רוח שיהיה למאמר שב מנזיה וליבתו הרוח ברוח שאינה מנזיה ברוח שאינה מנזיה דגאסנין התל ר' יוחנן ור' ל' תמרי

שבת דמלאכת מחשבת אסרה תורה. וכשגורס לזרות הרוס
אצל עושה מעשה של ורייה צפני עצמו לא אקריי (וורה) לכן
גורס (אלא) הצערה ע"י רוח המסייעתו ולהכי חשיבא הא גרמא
דאשי דפרריך גבי רתמא בלא יחפור (ד וסס) ו"מ מאי שנא
דקוקה חשיב גביי דליה וצריך להרחיק ואפי' ד' יומי כמו המחקת
התם אלא גרמא דפטור מתשלומין מ"מ אסור וצריך להרחיק וגן
מ כל כך שאמר גמר כמו יזיק ברום מזניה וכן משני בלא יחפור
יוח דלס כן לא הוה מני לה גבי מוקין דלס אלא גבי מוקין דלס:
יאור וליבו שניהם ואין בכל אחד כדי לנזות פטור ותימה הוא:
משמע דמריי חילוטו וכל דבר המחובר והכי יאמא התם אי מה
הוא תלוש מה הקרקע וכל או הקמה:

גדולָה: שמואל ב כג יב

מסורת הש"ס

(א) וצ"מ נב ע"ש, (ב) גי' הרמב"ם בקדושת, (ג) ס"א דתנא ועיין רש"י, (ד) מהר"ש מ"ו, (ה) פאה פ"ב (נ"ח) ב"ב נה, מנחות, (ו) פ"ב פ' קדושה, (ז) כ"א פלי, (ח) בס"א: במתניתין, (ט) ויע' מוספות מולין נד: ד"ה כפלע,

תורה אור השלם
1. ויבקעו שלשת
הגברים
במחנה
פלשתים וישאבו מים
מבאר בית לחם אשר
בשער וישאו ויבאו אל
דוד ולא אבה לשתותם
ויסך אתם לין:
שמואל ב כב טז

מוסף רש"י

ואלו מפסיקין לפאה.
לחם שתי פלות (מנחות
שם). הנחל. טון מל
אתן אשר לא יעבדו
ולא ירע. קרקע קשה
מלא זמירות ואכילת
רחלי לזרעה (רש"י ב"ב
נח). והשלולית. קולות
מי גשמים (שם) ואם יש
שם וירעה מלן ומלן
טון פאה לכל אחד ואחד,
דהיא שלולית מפסקא
לח (מנחות שם). ודרך
הרבים. ע"ז אמה (שם).

הכונס פרק ששי בבא קמא

סא.

ה"ג אלא אלא דאמר טמון באש תרתי קראי למה ל"י. אכל הא
לא בעי דלמה לי כלל קראי דחד קראי אטריך לכל הפחות
משום בעיא דטמון והא דכתיב ויזילה לרי' הזילה שלא הניח
לשרוף כדי שלא יתחייב צטמון ולרבנן שהזיל את המזיק שלא נתחייב

לשלא אכל מרי קראי למה לי דלמ"ד
לאחלופי אע"פ שאס לא היו עדשים
היו צריכים לישאל אם מותר לטול
שעורים על מנת לשלם דמיס מ"מ
הזכיר עדשים לפי שהיו מומונים שם
והיו רואים לפרעם תחתיהן ולמ"ד
להזיל עצמן צטמון חזירו מביעא
ליה צטמון דלא חשיב כל כך
ויצדשים דחשיבי טוונא אלא למ"ד
טמון תרתייהו למה לי וצקונטרס גרס
קראי למה לי: **מאי** ולא אבה דוד
לשתותם. הוה נמי למימר אחד מהנך
דמיבעיא ליה עס טמון אלא משמע
ליה דאכל מילתא דליבעיא ליה קאי
ומכאן קשה לפי פירוש הקונטרס
דמעשה צא לפניו ששרפו אנשיו גדיש
והיו זה כלים טמונים ולפירושו הוה
ליה למימר שלא אבה דוד לשמות
היינו שלא רצה להפטר מחמת
שהוא מלך:

עברה נדר שהוא גבוה ארבע
אמות. בגמרא מפרש
ארבע אמות משפת קוים ולמעלה
וגרסה לרי' דאוריין שאין הגדר גבוה
מן השלשית שאס היה גבוה יותר
מאי קמפלגי צין קולחת לנכפפת מה
לי זה ומה לי זה כיון שהגדר גבוה
מן השלשית מה יכולה להזיק אלא
ודאי צטמון גבוה מן השלשית איירי
ומייה כשאין עני דלתיקה גבוהין מן
הגדר איירי שאס היו גבוהין מן
הגדר מה מועיל שהגדר גבוה מן
הקוים הרי הוא כאלו היתה המדורה
על הגדר אלא כשעני דלתיקה שוים
לגדר איירי או נמוכים מן הגדר ועד
נראה דגבוה ד' אמות דקמני אע"י
דלתיקה קאי שהגדר גבוה מעני
דלתיקה ארבע אמות ורצ פסא צא
לחוסף צמ' שמשפת קוים ולמעלה
נמי צטמון ארבע אמות אכל פשיטא
דמתניתין אע"י דלתיקה קאי ולשון
עבר לא שייך אס לא היה הגדר
גבוה מעני דלתיקה אע"פ שהשלשית
עולה למעלה מן הגדר:

והתניא עברה נדר בו'. אומר
ר"י דאי גרסי' צברייתא
עד וצמניתין לא גרסינן עד לא ניחא
דלא שייך למפרך כלל דפשיטא

דצרייתא מלמטה למעלה קא חשיב דצעין אחר לא מיפרש אלא עד ולא עד בכלל דכלל מקום ד' אמות כלמעלה מד' אמות וצמניתין
לא קמני עד דצארע אמות פטור ואפילו קמני צמניתין עד כמו צברייתא אין שייך להקשות דפשיטא דצמניתין לא מיפרש אלא
מלמעלה למטה וצרייתא לא מיפרש אלא מלמטה למעלה אכל אי צמניתין קמני עד וצברייתא לא קמני עד אז שייך למפרך שפיר
אי נמי צנניהס אין עד שייך למפרך שפיר דצמניתין קמני צד' אמות פטור וצברייתא קמני חייב וא"ת אי צנניהס אין עד אמאי
אטריך לשני צמניתין מלמעלה למטה וצרייתא מלמטה למעלה לימא צמניתין ד' אמות דוקא בלא עד וצרייתא מיפרש צדע וי"ל דכיון

דלא קמני עד לא כאן סברא הוא דמי היכי דהך מיפרש צדע הך נמי מיפרש צדע:
לא שנו אלא בקולחת. אגדר קאי וגרס אכל כנכפפת אפי' עד מאה אמה ולא גרס מאה מיל דמיל לא שייך צגובה ולפי הספרים
דגרסי מאה מיל צ"ל דקאי אדריך רה"ר ואין נראה דהא צטמון מייתי משנה דדריך הרבים ואמרין עלה מלן תנא משמע דעד השתא
לא איירי זה אע"ג דצרייתא דתניא כוונתה גרס מיל דצרוח צאיירי ולא צגובה דקמני ועינים מצינו לה מ"מ שפיר קאמר תניא כוונתה
דצרייתא מוקמה למתניתין בקולחת: **דרך** הרבים מאן תנא רבי א"עיור היא. אמתניתין קאי והוי סתם ואח"כ מחלוקת:
מאן דאמר נהר ממש אע"ג דלית ביה מא. ואע"ג דכרשות הרבים צע' ע"ז אמות הכא סגי צמ' אמות ממוך שגורה עמוק
וגם יש צו קרירות מים שעוצרים צו תמיד: **א"ל** מפסיקין אפאה בו'. צמסכת פאה (פ"ב מ"א) גרס צסדר המשנה דרך
היחיד ואח"כ דרך הרבים ומפרש צירושלמי דמשום סיפא איטריך למיתני דקמני הכל מפסיקין לזרעים ואינו מפסיק לאילן דקמ"ל
דאפילו דרך הרבים אינו מפסיק לאילנות ועוד [קא] חשיב שם צביל היחיד וצביל הרבים הקבוע צימות החמה וצימות הגשמים שהם
צביל היחיד איטריך לאשמועינן דאע"פ שהוא קטן מדריך מפסיק מאחר שהוא קבוע ודרך היחיד אטריך דס"ד כיון שאין קבוע לא מפסיק
אע"פ שהוא רחב וצביל הרבים אטריך דס"ד אמיתא דצביל היחיד הוא דצעין קבוע צימות החמה וצימות הגשמים אכל צביל
הרבים אע"פ שאין קבוע צימות הגשמים מפסיק קא משמע לן:

שמוחלקת ש"ל אגפיה. כשגדלה האמה מתמלאה מים צורות שיחין ומערות שציבותיה שמשקין צהם השדות:

עין משפט
גר מצוה

נו א מ"י פ"ד מהלכות
מוקדמות הלכה ג סמג
עשין סט טו"ש ח"מ ס'
מח סט"ג ד:
נו ב מ"י שם וגרס
בקדושת ועיין צמ"מ
טור ש"ע שם סט"ף ה:
נח ג מ"י שם הלכה ז
טו"ש שם סט"ף ד:
נב ד מ"י פ"ג מהל'
מתנות עינים הל' ג:
ה מ"י שם הלכה ג:

רבינו חננאל

אמר רב פפא משפת
הקוים ולמעלה. פירושו,
משפת קוצות ולמעלה
בעיני דוד ארבע אמות, כך
פרי"ז צ"ל. אמר רב לא
שני אלא בקדושת אלא
בנכפפת. פ"י כנון אש
נוקבת ושרפת מלשון
קדוה באפי. אבל אם היא
נכפפת, כמו קופצת, ויש
שטונין קולחת, ופי'
עברה כמו קולח של כרוב,
נכפפת הולכת וצבה. דין
הרבים. מאן תנא דאמר
פטור, אמר רבא ר' אליעזר
היא דתנן במתני' ר'
אליעזר אומר שיש עשרה
אמות בדרך רשות הרבים,
פרי"ז צ"ל שיש שאומר
שיש בה שמונה אמות, כר'
אליעזר דאמר איש יש לו
שש עשרה אמה בדרך
הרבים שדליק האש
באמצע פטור, הנה יבוא
לו שמונה אמות מזה הצד
ורשומה אמות מזה הצד
כשיעור ברייתא, ויש
אומרים מאן תנא דתניא
אם יפסיק דרך הרבים
פטור, ואמר רבא ר'
אליעזר היא דתני שיש
עשרה אמה בדרך הרבים.
מאי שלולית אמר רב
יהודה אמר שמואל מקום
שמימי גשמים שוללן. פי'
יורדין ונקיין מלשון כי
ישל יתוך וכתוב וגם שול
תשוללו לה. וי' יוחנן אמר
אמה המים המחולקת שול
לאגפיה, פי' כשהמלא
אמה המים מתמלאין
בדורות סביבותיה. אבל מי
גשמים לא מפסיק. הנהו

מסורת הש"ס

[illegible]

הכונס פרק ששי בבא קמא

סב.

מסורת הש"ס

(א) רש"י מ"ו ו' ר"ש
לחלוקה ומש"ס חס'
לעיל ד"ה לפנה"ס (א) רש"י
(ב) א שבעות מ';
(ג) כ"ב מ'; (ד) [שמות כב];
(ה) ג' רש"י לרב כהנא
לעיל.

רבינו חננאל

בעי אמימר אליבא דמאן
דאמי' דיינין דינא
דמסורות עשו תקנת גזול
במסור ומשבע הנסתר
ושקיל, אי לא, וכלהו
בתקין. וקמא לן כל תיקון
דמסור לקולא ולא
משבע ולא שקיל ולא
מירי. ואינו שפס רבינו
הגאון בספר שבועות
נשבע כמה נעש ונטל מן
המסור חצי מה שנשבע,
דקמא לן ממון המטל
בספק חלקין, ותיקין
דמסורא כספא ובהריא
אמרינן במסור הוא כספי
אבות נזיקין ולא קנסא
הוא אלא ממונא ולא
הוא מפורש בחבולת
המסכת, ולא עוד אלא
דחזין סוגיא דשמעאל
במסכתא עשו תקנת גזול
במסור ממון חבירו
בדין, ונשבע ושקיל.
הגאון גברא דבש
בכספתא דחבירו וכו'.
כש, פי' בעיטת שהיה
רופסה ברבא, בכספתא,
פי' אגרו שמשמין שם
הכספין. א"ל ר' יימר לרב
אשי טענו כסא דכספא
בבירה מאי, אמר ליה
חזונו אי אשכ אמר הוא
וכו'. פ"ח ז"ל שבע
מינה עשו תקנת גזול
במסור ממון חבירו
בדין, ונשבע ושקיל, חד בר
נש אפקיד בבירה חבירה
היה שם צורר ואיכא אנס.
הדן הוא אמר סיגין הוא
מלא ואיהו הוא אמר
המסכתא הוא מלא. אתא
עובדא קומיה דרב ואמר
היה זה נשבע ונטל, ר'
יוחנן בעי מהו שישבענו
דברים שאינם ראויין לו.
נשמענה מן הדא אוריסיה
רב דזא אפקיד גבי דה
בר שם ליתרא דדחבא,
מיה בר דזא ומיה אוריסיה
דבר דזא. אתא עובדא
קומיה ר' ישמעאל בר'
יוסי אמר מאן לא ידע דכל
היה דאית ליה לאוריסיה
דבר דזא. דבר דזא הוא,
דיתובתו לכבו דבר דזא.
היה ליה לרב דזא בנין
רבין ורבין ורבין (ד' תיקון)
אמר יסבון רבין ורבין
פלגא (ומאן) (וכד)
דדקא רבין יסבון פלגא.
(דמרי) (דמרי) ר' ישמעאל
בר' יוסי. אתא עובדא
קומיה ר' חיה אמר אי
מאן מן הדא ליתא את
שבע מינה כלום. ויתחבון
לכבו דאוריסיה, אמר ליה
קומיה ר' ישמעאל בר'
פלגא. אמר ליה מה שנתת
על פי ביד נתת, ומה
שנתת נתת על פי ביד
אתה נתת. מהו דיימרון
בבניה דאוריסיה לבניהו
דבר דזא הוה לן מאן
דנביתו. יתילן לימיר
לחן מה שנשבע על פי
ביד נעשה. מהו דיימרון
דקדיקא לרבין ורבין נחלוך
עמכון. יתילן לימיר לחן
מציאה מצאנו. אמר ר'
יצחק לית בין דקדיקא
לרבין אלא כמי שניתן
לחן במנחה. א"ל ר' אדא

ר"ה משלם מה שצנכו. רבא מתוך לה לטעמיה ככלים שדרקן
להטמין בגדיש: אלא דמי גדיש. אס הנעירו צעל השדה ללא
קביל עליה אלא נטירותא דגדיש: חטין וחטין בשעורים. אע"פ
שנותן לו רשות לחטין אינו משלם
רשמי אלא שעורין לפיכך לא נזהרמי
בין כל כך: מאי הוה לך גדיש
דאוקסיה. גדיש ששרפתו או שהשלתו
ליס. ולא דמי למשאל מקום לחבירו
להגדיש שעורין והגדיש חטין דלמאן
לעיל אינו משלם אלא דמי שעורין
דמבעיר לא מוין גדיש הוא אלא
פושע דכתיב: כי תחא אש מעצמה
מפי המורה: פשעה זו. לא שמרתי
כדך השומרים ואכד: [נדרבא]
מסניסו לה. משמיה דרבא אמרתי
לה: שעורין וחטין נחטין. ונתן לו
רשות להגדיש שעורין ולא חטין: שמעיה
מילתא לר' יהודה. אליבא דר' יהודה
דמנתי: עשו סקנא נגזל כשאו. כי
היה דמקנו רבנן לנגזל לשבע כמה
גזול ויטול דתנן במסכת שבעות
(דף מד): אלו נשבעין ונטלין השכר
והנגזל כן תקנו כשאו שישבע מה
דיינין ויטול: אליבא דמ"ד לא
ומאכיל (לקמן דף קא): כנספתא. ארגו
שמנחין זו כספיה: אמר. עשיר
שאומדן אותו לכלי כסף:
מתני'

במה דברים אמורים במדליק בתוך שלו והלכה בתוך שלו

במה דברים אמורים במדליק בתוך שלו והלכה בתוך שלו
של חבירו אבל במדליק בתוך של חבירו משלם כ"ה מה
שבתובו. כלומר דבר שדרכו כגון מורגים וכלי בקר אבל ארנקי
גדיש לא מחייב רבנן אע"פ שדקדקו וכלל הני לעיל שיהא
משלם כל מה שצנכו לרבנן כמו

לר' יהודה הני מילי היכא דקמני דברי הכל
ומודים או היכא דקמני דברי הכל
אכל הכא כמנה דברים אמורים קמני
ורבנן מילתיהו מפרשי ולא אמילתא

דריי יהודה קיימי:

שאנינו משלם אלא דמי שעורים.
במדליק בתוך שלו איירי
דמי במדליק בתוך של חבירו שעורין
והגדיש חטין למה לא ישלם חטין

כיון דחייב להו ובסמך דממנו להו נמי
למות דיינר וזה לאשה ופשעה זו
משמע דהיינו מדליק בתוך שלו והלכה
בתוך של חבירו:

ר' יהודה דמחייב ע"ז נזקי פסון
באש זו. לרבנן נמי הוה
מזי למימר כשנשבע בצירה בכל
דבר ובגדיש כמורגין אלא רבותא
אשמועי' לרבי יהודה אפי' ארנקי

גדיש עשו תקנת גזול:

עשו תקנת גזול במסור או לא.
כח רב אלפס כגון שם
עדים שמסרו ואיכד ממנו ואין יודעין
כמה תיקון וכל תיקון דממונא לקולא
ושם רב האי גאון כמזכיר שישבע

ויטול ממנה שכל תיקון דממונא
ישבע ממסר כמה הפסד ויטול ור"י
נראה דהך בעיא אפילו אין המוסר
יודע דומיא דתקנת גזול כשאו שאין
המצעיר יודע כמה הפסד הניק

דמצי ליה באמוראי עשו תקנתא
אלא:

מי מנחי אינשי מרגניתא בכספתא
או לא. אפילו יכ עדים שהיה
זו מרגניתא מצעיר ליה דשמה לא

אצעי ליה לאסוקי אדעתיה להאי
ולא אמרין מאי הוה ליה גביה
דאוקסיה כיון דלא רגילי אינשי
לאנושי כלל ולא דמי לדינר וזה לעיל

דאצעי לה לאסוקי אדעתא טפי
דפעמים שאומר כן דירא שאם
היתה יודעת שהוא של וזה לא היתה

שומרתו ולא דמי נמי לארנקי גדיש דרגילין טפי דמנחי מרגניתא בכספתא ואין לפרש לענין
ויהא נאמן לומר שהיה זו מרגניתא דא"כ מה היה אומר לרב אשי לאו היינו מתני':

מה בין גזול לחמסן. בלשון דקרא אין חילוק ביניהם והוא קצעי מה בין גזול דרבנן לחמסן דרבנן דמנחי צפ' זה צורר (סנהדרין דף
כא): הוסיפו עליהם הגזולים והחמסנים ומפרש גזול לא יהיה דמי ובמציאת חרש שוטה וקטן כדמוקי ליה התם דאין פסול מן המורה

אלא משום דרכי שלום: חמסן יהיה דמי. וכשלא אמר רואה אני כדמפרש אכל מן המורה אינו פסול אלא היכא דלא יהיה דמי
אכל היכא דיהיה דמי כשר אע"ג דלא אמר רואה אני אע"פ שעובר על לאו דלא תחמוד הא אמרי' בפרק שנים אוחזין (ב"מ דף ד' וס'
ד"ה גזל) לא תחמוד לאינשי בלא דמי משמע להו והיה דקור דמחלין (דף קט). דמיייתא מחמסן בני יהודה דאפילו היכא דיהיה דמי הוה כאלו

נטול נשמתו לאו דרשה גמורה היא אלא אסמכתא צעלמא דחמסן דקרא היינו גזול דלא יהיה דמי ואל"כ כיון דחמסן דיהיה דמי פסול
מדרכין א"כ כי אמרי' צפ' שנים אוחזין (ב"מ ד' ד' וס' ד"ה גזל) אלא הא דלמך רב הונא משביעים אותו שבויה שאינה כרשותו נימא מינו
דחשיד כו' ומשני מורה ואומר דמי קיהיבנא מ"מ מה מירן צכך אס הוא מעכב הפקדון צידו ורואה ליפטר צדמים צעל כרחו של

צעלים דמי הוא חמסן ופסול לשבועה מדרכין ואכתי נימא מינו דחשיד כו' וי"ל דמ"מ בגזול דאורייתא אין להוכיח שלא יהא חשוד
אשבעתו ועוד דחמסן דרבנן כשר הוא ואינו פסול עד שיכריזו עליו כדלמך צפ' זה צורר (סנהדרין ד' טו). ואפילו אס הוא ידוע שנעשה
חמסן צענין זה שמא לא ראו חכמים לפסולו צכך וגם לא להכריז אלא דוקא כי שקיל וחטוף צורע צעל כרחייו דצעלים והמקשה

דקא פריך נימא מינו דחשיד כו' אע"ג דהא דלא קיס לן דגזול דרבנן צעי הכרה ואינו נפסל עד אחר הכרה כל עיקר לא הציא
דברי רב הונא אלא משום דמקשה והא קעבר בלא תחמוד א"כ הכי מקשה כיון שפטר עצמו צמא שטען נגנזו לא נאצדו ואינו
משלם דמים אלא לפי שאינו רואה ליב לשבע ואם היה פסול מן השבועה לא היה משלם כלום א"כ נימא מינו כו' ונאצדו מורה
ואומר כו' וגם אס היה השבועה שמא כמו כן היה משלם דמים לפי שמעכב הפקדון צידו ולהכי לא חשיד אממונא:

פסולה

הוא אמר רבא רב הונא תלוי חבין וביניהו זבני. לא קשיא הא דאמר רוצה אני הא
דלא אמר רוצה אני. פי' אציג דיהיה דמי כיון דבעל כרחיה שקיל ולא אמר הנגזל רוצה אני חמסן קרית ליה.

עין משפט גר מצוה

כ"ו א מיי' פ"ד מהל' נ"מ
ה' יא מנח עשין סט
טו"ש ח"מ כ"י מוח ספי'
ד':

כ"ו א מיי' שם טו"ש שם
ספי' טו:
ב"ה ג' ד טו"ש ח"מ כ"י
דלא ספי' ד':

כ"ה א מיי' פ"ד מהל'
נ"מ הל' י' וי'
מהל' חובל ומוק' הלכה ח'
מנח עשין סט וס' ע

טו"ש ח"מ כ"י מוח ספי'
י' וס' 5 ספי' 1 וס' שפח
ספי' 6:

ע' ו מיי' פ"ו מהל' חובל
ומוק' הל' 1 סנה עשין
ע טו"ש ח"מ כ"י מוח ספי'
ספי' 6:

ע"א ד מיי' שם פ"ח הל' 1
סנה שם טו"ש ח"מ
ס' שפח ספי' 1 נ"ב אלפס
במקומו ועוד ספי' 1 דף
מנח:

ע"ב ח ט י ב מיי' שם פ"ו
הל' יח סנה שם
טו"ש ח"מ ספי' 6:

ע"ג ל מיי' פ"י מהל' גזול
הל' ד וס' מהל'
מכ"ר הל' ה סנה לאון

ר"ד טו"ש ח"מ כ"י ל'
ספי' י' וס' דה ספי' ח'
ע"ד מ מיי' פ"ח מהל'
גזולה הלכה ג סנה

לאון קפו טו"ש ח"מ כ"י
שטע פ"ו:
ע"ה יח סנה פ"י מהל'
מכ"ר הלכה א סנה

עשין ספ טו"ש ח"מ כ"י
דה ספי' 6:
ע"ו א מיי' פ"י מהל' גזול
הלכה ד סנה לאון ר"ע
טו"ש ח"מ כ"י ל' ספי'
יג:

גליון הש"ס

ג"פ עשו תקנת גזול
במסור. עין לעיל דף ד'
פ"א חס' ד"ה חמור.
ולקמן ע"פ חס' ד"ה יאאו
שעירות:

מוסף רש"י

חלוא ורבין. מי שחלו
אזניו או עשו לו יסורין עד
שמכר וקבל הדמים ואמר
רואה אני זבניהו זבניהו.
ולא יוכל לחזור בו (רשב"ם
ב"ב מו).

סב:

עין משפט
נר מצוה

הכונס פרק ששי בבא קמא

מסורת הש"ס

(א) ויבני ביתו שנה כהן...
(ב) ויבני ביתו שנה כהן...
(ג) ויבני ביתו שנה כהן...
(ד) ויבני ביתו שנה כהן...
(ה) ויבני ביתו שנה כהן...
(ו) ויבני ביתו שנה כהן...
(ז) ויבני ביתו שנה כהן...
(ח) ויבני ביתו שנה כהן...
(ט) ויבני ביתו שנה כהן...
(י) ויבני ביתו שנה כהן...
(יא) ויבני ביתו שנה כהן...
(יב) ויבני ביתו שנה כהן...
(יג) ויבני ביתו שנה כהן...
(יד) ויבני ביתו שנה כהן...
(טו) ויבני ביתו שנה כהן...
(טז) ויבני ביתו שנה כהן...
(יז) ויבני ביתו שנה כהן...
(יח) ויבני ביתו שנה כהן...
(יט) ויבני ביתו שנה כהן...
(כ) ויבני ביתו שנה כהן...
(כא) ויבני ביתו שנה כהן...
(כב) ויבני ביתו שנה כהן...
(כג) ויבני ביתו שנה כהן...
(כד) ויבני ביתו שנה כהן...
(כה) ויבני ביתו שנה כהן...
(כו) ויבני ביתו שנה כהן...
(כז) ויבני ביתו שנה כהן...
(כח) ויבני ביתו שנה כהן...
(כט) ויבני ביתו שנה כהן...
(ל) ויבני ביתו שנה כהן...

תורה אור השלם
1. כי יגבש איש שור או
שה וטבחיו או מברו
מזבחה בקר ישלם תחת
השור וארבע צאן תחת
השה: שמואל א' לו
2. על כל דבר פרט על
שור על חמור על שנה
על שלמה על כל אבדה
אשר יאמר כי הוא זה
עד האלהים יבא דבר
שניהם אשר ירשע
אלהים ישלם שנים
קרעו: שמואל ב' ח

גיליון הש"ס

בתנ"ך החנוני חייב עין
לעל דף כ' ע"ב פוס' דיה
ה"ג אהל:

לעזי רש"י

אשטנצ"ל
[אשטנצ"ל]. יצחק.

מוסף רש"י

בין. לעזי. אשטנצ"ל...
(שבת כ"א) הוצאת מ...
הגדול כשהפסד כהן עליו
(ב"ב כ"ב) פטרי. קורנס
גדול של נחמס (שבת
כ"א). את הבריה. בית
גדול (לעזי כ"ב). בעל
גמל חייב. שאלה היה
לו להגדיל בחבולת שחמס
למות (שבת כ"א). בנר
הנוכה פטרי. מנוי.
שטרות פטריס מנוי
היתה שם (שם) שאלה
להיתה נרשות הכנס
לפרסומי נסא (לעזי כ"ב).
למעלה מעשרים אמה
פסולה. ללא שלמה זה
עינא למעלה מ' אמה
ולכא פטריס נסא (שבת
כ"ב). כסוכה וכמבוי.
דמנן כח הדליא בעיזין
(ב"ב) ומסכת סוכה (ב).
דפסלי (שבת כ"ב).
הדרן עלך הבונס
משלם תשלומי ארבעה
וחמשה. כנגד עמנו,
דנפסא ליה מנגד הגנב
(לקמן ט"ז). על כל
דבר פשע. סופיה דקלא
מחשתי בעוונן טענת גנב
או כנגד עמנו (ב"ב ט"ז)

בתנ"ך. אשטנצ"ל: גמ' למעלה מעשרים אמה. לא חזו לה
אינשי ולא מפרסם נסא ואנן לפרסומי נסא בעינן:

הדרן עלך הבונס

מרוובה. אין הנוגד אחר הגנב
כו'. דכתיב: ונגנב מבית
האיש ולא מבית הגנב: גמ' בטוען
טענת גנב. גנב כל ונגנב ודרשין
לקמן בשמעתין דחייבו רחמנא כפילא
אם נשבע ונמלא שקרן: לא קסני.
אלמא נהגי ד' וה' בטוען טענת גנב
אם טבח ומכר: מי קסני אין בין.
דחיי דוקא ולא שיר מדי: קסני.
קאמ דכרס שז מרובה על זו ושיר:
שקושו לקרקעות. דכתיב והסתחלתם
אותם וגו' (ויקרא כ"ה): אין גופן
ממון. אלא גורמין לגבות ממון.
דהא

אימא לך אפי' למעלה מעשרה מאי אמרת אבעי לך לאנוחה למעלה מגמול
ורוכבו כיון דבמנוחה קא עסיק כולי האי לא אמרוה רבנן א' אמר רב כהנא
דרש רב נתן בר מניומי משמיה דרבי תנחום ה' נר חנוכה שהניחה למעלה
מעשרים אמה פסולה כסוכה וכמבוי:

הדרן עלך הבונס

מרוובה מרת תשלומי כפל ממדת תשלומי ארבעה וחמשה ישמדת
תשלומי כפל נוהגת בין בדבר שיש בו רוח חיים ובין בדבר
שאינו בו רוח חיים יומדת תשלומי ארבעה וחמשה אינה נוהגת אלא בשור
ושה בלבד שנאמר כי יגבש איש שור או שה וטבחיו או מברו וגו' ויחזיק
הגנב אחר הגנב משלם תשלומי כפל ולא המוכר ולא המוכר אחר הגנב
משלם תשלומי ארבעה וחמשה: גמ' ואילו מדת תשלומי כפל נוהגת בין
בגנב בין בטוען טענת גנב ומדת תשלומי ארבעה וחמשה אינה נוהגת אלא
בגנב בלבד לא קתני מסייע ליה לרבי חייא בר אבא דא"ר חייא בר אבא
א"ר יוחנן והמוען טענת גנב בפקדון משלם תשלומי כפל מוכר משלם
תשלומי ארבעה וחמשה איכא דאמרי לימא מסייע ליה לרבי חייא בר אבא
דא"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן המוען טענת גנב בפקדון משלם תשלומי כפל
טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה מי קתני אין בין מרוובה קתני
ט"תא ושיר: שמדת תשלומי כפל נוהגת כו'. מנה"מ דת"ר ר' אבהו כל דבר
פשע כלל על שור על חמור על שנה ועל שלמה פרט על כל אבדה חזר
וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט ימה הפרט מפורש דבר
המטלטל וגופו ממון אף כל דבר המטלטל וגופו ממון יצאו קרקעות
שאין מטלטלין יצאו עבדים שהוקשו לקרקעות יצאו שטרות שאף על
פי שמטלטלין אין גופן ממון יצא הקדש רעהו כתיב אי מה הפרט
מפורש דבר שנבלתו מטמא במגע ובמשא אף כל דבר שנבלתו
מטמא במגע ובמשא אבל עופות לא ומוי מצית אמרת הכי והא שלמה
כתיב אמרי אנן בבעלי חיים קאמרין אימא בבעלי חיים דבר שנבלתו
מטמא במגע ובמשא אין דבר שאין נבלתו מטמא במגע ובמשא לא
דהא

משלם ארבעה וחמשה בטבח ומכר הכי נמי טוען טענת גנב כצדקה ועוד שמשייר
שותף שגנב מחזירו ושופטין שגנבו לא משלם ארבעה וחמשה כדאמר לקמן ציריקין (ד' ע"ה) ועוד יש מפרשים דאין לחוש הכא אם אינו
משייר כי אם דבר אחד כיון דלא נחת למניינא אלא דגלי לן שיש ריבוי כפול מארבעה וחמשה:

יצאו קרקעות כו'. וא"ת כיון דלמעטי משבועה כדאמרין בפרק הזהב (ב"מ ד' ט') תיפוק ליה דאין זהם כפל בטוען טענת גנב
ללא משלם אלא כצדקה כדאמרין לקמן בשמעתין וליכא למימר דאצטריך לקופס נשבע דהגזל קמא (לקמן ד' קו). מוכח
ללא משלם אלא כ"ד משביעין אותו וי"ל דאצטריך להיכא דנשבע ע"י גלגול כדתנן (קדושין ד' טו.) וזוקקין הנכסים שיש להם
אחריות עם הנכסים כו' ליבעי עליהן ומיהו לפי מאי דמסקין לקמן הא כל ריבוי הוא מדלג כתיב הני פרטי גבי כסף וכלים וס"ל
דכפל ושבועה הכל אחד ימא דליכא אלא חד קרא למרייהו וא"ת וגניבה בקרקע היכי שייכא וי"ל במשיג גזול א"נ במחזר בקרקע
כי היכי ד' גפנים טעויות וטוען שנגנבו לו ה' ונמלא שהוא גנבם (שביעית ד' מ"ג): יצאו שטרות. ואם תאמר למה לי
קרא למעט מכפל והא אפי' אצדו בידים לא משלם קרן למאן דלא דאין דינא דגרמי ואפי' מאן דלאין לא הוו אלא מדרבנן דכפרישית
בסוף [הפרק] (ד' מד. ד"ה ממזר) וי"ל כיון דאי איתיה לשטר בעין חייב להחזיר (משלם) סלקא דעתך דכשמוחזר (משלם) (מחזיר) הכפל עמו:
רעהו

פסולת כסוכה ובמבוי. תימה דהוה ליה למימר ימעט כדאמר
צריש מסכת סוכה (דף ג.) מצוי דרבנן תני תקנתא
וי"ל משום דבעי למימר כסוכה נקט לשון פסולה אי נמי לפי
שהיה צריך להאריך בלשון ולומר יכבה וימעט ויחזור וילק
ללמעט כמו שהיה מודלקת לא סגי
כדאמרין בפ' במה מדליקין (שבת דף
כ"ג.) הדליקה בפנים והולאה
בחור לא עשה ולא כלום והכא נמי
לא שאל:

הדרן עלך הבונס

מרוובה. מי קתני אין בין
כו'. משמע הכא היכא
דתני אין בין לא שייך למימר תנא
ושייר והקשה ר"י מאורלי"ש מהא
דמנן בפ"ק דמגילה (ד' טו.) ושם ד"ה אין
אין בין נדרים לנדבות אלא שהנדרים
חייב באחריות ונדבות אינו חייב
באחריות ואכתי הא איכא שהנדרים
נאם מן המעשר ונדר שהוא דבר
שמוכה אין נאם אלא מן החולין
דמנן בהמזה (מנחות ד' פ"ה.) וי"ל
דהם לא נאם לנדות כל ענין שנדר
ונדבה חלוקים זה מזה אלא נאם לומר
שאין חיוז הבהה בזה יותר מזה
אלא אחריות אצל לענין כל תאמר
זה חזק שזין וכן אין בין שנת ליום
הכפופים לא איירי לכל דברים
שצנייהם כגון איסור אכילה וכן אין
בין י"ט לשנת אלא אכול נפש בללד
לא איירי בחומר שבשניהם כגון לאו
ומיהו אלא דבדר האסור או מותר
לעשות בהן ועוד וי"ל דהך משנה
דמגילה שניה במסכת קנים (פ"א
מ"ה) גבי עולת העוף ועולה בין
מדר בין נדבה אין נאם מן המעשר
כיון דאין זה אכילה אדם כדריש
בספרי בפ' עשר תעשר מ"ל ואכלת
ושמחת שמחה שיש בה אכילה ילאו
עולות שאין עמהן אכילה ואין
להאריך כאן יותר:

מרוובה קתני תנא ושייר. לשון
ראשון דמייתי סיעתא
לא בעי למימר דשייר דסבר ההוא
ישגא דכיון דקמי מרובה אין לומר
שייר כמו בלן בין וכן משמע הלשון
דקאמר לישגא במרא מי קתני אין
בין מרובה קתני משמע שמחילה היה
סבור דמרובה הו כמא אין בין וא"ת
ומאי שיר דהאי שיר וי"ל דשייר
טענת גנב כצדקה דריש לקמן רבי
יוחנן דמשלם כפל ולי טעין טענת גנב
שותף שגנב מחזירו ושופטין שגנבו לא משלם ארבעה וחמשה כדאמר לקמן ציריקין (ד' ע"ה) ועוד יש מפרשים דאין לחוש הכא אם אינו
משייר כי אם דבר אחד כיון דלא נחת למניינא אלא דגלי לן שיש ריבוי כפול מארבעה וחמשה:

יצאו קרקעות כו'. וא"ת כיון דלמעטי משבועה כדאמרין בפרק הזהב (ב"מ ד' ט') תיפוק ליה דאין זהם כפל בטוען טענת גנב
ללא משלם אלא כצדקה כדאמרין לקמן בשמעתין וליכא למימר דאצטריך לקופס נשבע דהגזל קמא (לקמן ד' קו). מוכח
ללא משלם אלא כ"ד משביעין אותו וי"ל דאצטריך להיכא דנשבע ע"י גלגול כדתנן (קדושין ד' טו.) וזוקקין הנכסים שיש להם
אחריות עם הנכסים כו' ליבעי עליהן ומיהו לפי מאי דמסקין לקמן הא כל ריבוי הוא מדלג כתיב הני פרטי גבי כסף וכלים וס"ל
דכפל ושבועה הכל אחד ימא דליכא אלא חד קרא למרייהו וא"ת וגניבה בקרקע היכי שייכא וי"ל במשיג גזול א"נ במחזר בקרקע
כי היכי ד' גפנים טעויות וטוען שנגנבו לו ה' ונמלא שהוא גנבם (שביעית ד' מ"ג): יצאו שטרות. ואם תאמר למה לי
קרא למעט מכפל והא אפי' אצדו בידים לא משלם קרן למאן דלא דאין דינא דגרמי ואפי' מאן דלאין לא הוו אלא מדרבנן דכפרישית
בסוף [הפרק] (ד' מד. ד"ה ממזר) וי"ל כיון דאי איתיה לשטר בעין חייב להחזיר (משלם) סלקא דעתך דכשמוחזר (משלם) (מחזיר) הכפל עמו:
רעהו

עז א מיי פ"ו מה' חול
ותוקן כל' יא' טושיע
ח"מ ס' שפ' טע"ב:
עז ב ג מיי פ"ד מה' חול
מק' ממון ה' יג כמג
עשין סט טושיע ח"מ ס'
מית פט' י:
ע"ב ד מיי שם טושיע
א"מ ס' תרע"א פט'
ו:
פ ה מיי פ"ד מה' חול
מחכה הלכה ז סמג
עשין סט טושיע ח"מ ס'
שם:
א ו ז מיי פ"ה מה' חול
גניבה ה' ו:
ב ח ט מיי שם ה' ח
סמג עשין סט טושיע
ח"מ ס':
ג י מיי שם ה' א
סמג שם טושיע ס'
שם:
ד ב ל מיי שם פ"ב ה'
א ו ה' ז טושיע ח"מ ס':
שם:

רבינו חננאל

בתנ"ך. בין היוצא מתחת
הפטרי ויצא והזיק חייב.
פי' אותן השברים שיוצאין
מתחת הפטרי כשמוכה
[תנפת] על הברזל שבסוף
נקראין ציצין. הדרן עלך
הבונס
פרק שביעי: מרוובה
[מרוובה מידת תשלומי
כפל ממדת תשלומי
ארבעה וחמשה כולל:
דייקין דשיוין מידת
תשלומי כפל תשלומי ד'
ה', אלא שמירת כפל
נוהגת בכל דבר ומידת
תשלומי ד' אינה נוהגת
אלא בשור ושה בלבד.
משפ מיה דנגב עצמו,
וטעין [טענת גנב, כגון
שהפקיד אדם שור אצל
חבירו ונגב הוא משלם]
מי שהפקידו אצלו, וטעין
שנגנב, כלומי גנבהו
אחריו, ומנא שווא?
גנבו, ודון דהגב עצמו
שהו, חייב משלם
תשלומי כפל, טבחיו או
מכרו משלם ד' ה'. לימא
מסעיין ליה לר' חייא בר
אבא דמפרש בה... בהכי,
מי קאתני אין בין תשלומי
כפל לתשלומי ד' ה'... כל
דבר להיתן או זה שוין
בו, כדנתן אין בין נדרים
[לנדבות אלא שהנדרים
חייב באחריות] ונדבות
אינו חייב באחריות
כשנאמר הרי זה אלא [כל]
דבריהן שוין... (אאל)
[על כל דבר פשע כולל]
רבינו כל [דבר] המטלטל
וגופו ממון ומיעטנו
ומיעטנו עוד השטרות
וההקדשות. ופרסין שור
מה הפרט מפורש שור
המחזר (בהמה) טהרה
ובהמה טמאה שפירש
הכת' בהן טומאה במגע
ובמשא, אבל עופות דלית
... במגע ולא במשא, לא.

פ.

קלד א ב מ"י פיה
מחלות נזק ממון
סלה א סג סו
טוח"מ : טח
קלח ג ד מ"י שם ה' י
סג סו טו טז טז
ח"מ טח טח טח טח
קלח ה ו מ"י פיה
מחלות נזק
סלה י ג טח טח טח
טז טז טז טז טז
ספ"א : ספ"א
קלד א מ"י פיה
מחלות נזק
סלה א סג סו
טוח"מ : טח
קלח ג ד מ"י שם ה' י
סג סו טו טז טז
ח"מ טח טח טח טח
קלח ה ו מ"י פיה
מחלות נזק
סלה י ג טח טח טח
טז טז טז טז טז
ספ"א : ספ"א

וזה הטבח לוקח ושווה. פי' בקונטרס עד יום השוק וכלל שלם יספה העגונה שזה שלשים יום אותה שלקח באחרונה ולא יעלה יעלה יום אחד השוק וקשה דבמספיקא (פ"ה) גרס ויותר מנ' יום וא"כ לפי המוספתא יכול להשוות אחר יום השוק וקשה דלפני רגל גרס קרי לה אחרונה והלא קרי לה עגונה ועוד שלא הזכיר המנא יום השוק כלל וגרסה לרי' לפי שהעצם גריל לקנות כמה דבמות צימד ומותר להשוות וכלל שאלה העגונה שבהן אותה שנשארה יחידה אחר פצרוניה שלם יספה ויותר מנ' יום אף עד פי שהיא יחידה ומיחו כלל הספקים גרסין שלשים יום ולא גרסין יותר:

מהו להששות קבעו מיניה. אין
נ"ל דלפניו רבנן עליה דר"ג
כדפי' בקוטרם דמהו להששות קודם
הרגל קבעו מיניה ואמר להו מותר
וגלאו דקא נקט קושרה ללא אורחא
דמלמא דקא שדרכן היה לקשור
בהמה דקה לכרעי המטה כדאמר
באלו טריפות (חולין דף נד:) חבל
היוצא מן המטה עד משעה טפחים
הוא רשוי ופירש שם בקוטרם שזכך
הוא רשוי לקשור בהמה דקה בכרעי
המטה כדכתי' אסרו חג צעזעים עד
קריעות המוצב שהיו קושרין הקריעות
בכרעי המטה עד שיציאוהו לקריעות
המוצב אי נמי נקט אסרו להאשמועין
לדפלויהו כקשורים אסרו לגלגל כ"א
להששות וצחוספתא (פ"ה) נמי משמע
דאף קודם הרגל לא שרי להששות אלא
בצית דהכי קמיי צהדיא אבל מגדלים
קודם הרגל ל' יום ולא ששה יוצאה
ורועה בשוק אסרה ופירש בכרעי
המטה שאלו לר"ג כו' :

דקמיני שקיה. פי' שזקין דקין
וזהכי נקרא חרלא
שהחריץ ויכר צין השקוס ממון
שהי דקין וגאלין גבולות ומשום
האזי מתן ק"בצ"א חולדות חולדות
הסגאנים רבי יוסי אומר ד"ש מטמא
כחית במשא וכעדשה במגע דמתוך
שרגליה גבולים ודקין מספקא להן
שמא לאו היינו חולדה דקרא יוש לה
ומה צבילה א"ר שמא היינו היא יוש
לה מורת שרן והאי דמתקנים ומאי
שרלא דמתמאי שקיה הי"ק ומאי
שרלא חולדה דכתיב בקרא שאין
ספק דמתמאי שקיה שהי רגליה
קצרות ושורתא על הארץ וכן
נראה לר"מ:

חובה תקבריהו זבנה. פ"ח
 בממיה וזי דרכה לקבור
 צניה שאין עוסקת גלדלין אלא עוסקת
 לגלדל זאן והוי כסגנה היואסא מלפני
 דאזא בר אבבה לרבי הונא לדידין מאן
 ימר אין יראה שמעט בקבורת צניה:
 גינן וז פ"י בפרק קמא דגיטין דף ו'
 מתוך שהרבה ישיבות וקשה לר"ת
 דלאסא לזבנן ועמרתם ההם ממי
 יטינו שבקיאין לשמה וכן כאן לענין
 (סו.):
 לשון ישועה ור"ת פ"י שנוהל סס בן
 ישועה והיו רגילין לעשות סעודה:
 נפס

והטעם. המקדן את ההזמנות ליום השוק: לוקח ושוטט או לוקח ושושה. עד יום השוק שלשים יום למקחו; ובלבד שלא ישהה את העגונה. המאחרת למקחו שלקח סמוך לעם השוק לא ישהה אותה לאחר יום השוק להשלים שלשים יום למקחה: העגונה. מאחרת

כמו הלכן תעגנה (רות א) תאחזנה
מלהגש: אלא קושרה. ורבען פליגי
עליה דרבנן גמליאל: גונה. פליד"ר
זועק מפני כחז הלל כל היה יכול
להשיב רוחו: לפטים מוויין. ירוע
בשדות אחרים וגחל את הרצים:
ספיו מרעין. בהמה דקה שלהן
בחורשין: ואע"פ ספיו חורשין סמוך
לבהמה. ולא היה רועין בשדות אחרים
ותוסס חורשין לירכז גזל דאמר ליעל
אכל מגדלין בחורשין ולקמן (דף פא.)
נמי בחקתם יהושע חיקן שלא יקפיד
בעל היער על כך אפי' הכי נעגשו
מפני שהיה קטנה היתה צנייה ושל
אחרים אסרה. רועה. בהמות שלו:
שעשה תשובה. שלא לגדל בהמה
דקה עוד: נלצים וחוירים. מן

וברקו ורלא מצאו
 אותה העז ואף הוא
 יודע אני א' שאין בי ע'
 שעברתי על דברי חב'
 מבפלי בתיש שבגליל
 ומפני מה חרבו שבחיל
 דיני ממונות ביחיד ואני
 סמוך לבתיהם שדה
 דרך עליה ^{ת"ר} רועה
 מחייבין אותו למכור
 על יד יובן גר שנפג'
 בירושתו אין מחייבין
 מוכר על יד על יד וכו'
 וליקח אשה בארץ ישימ'
 ליקח מיד עד שישימ'
 יומעשה באשה אחת
 וקפצה ונשבעה כל כ'
 וקפצו עליה בני אדם
 הדבר אצל חכמים
 אלא להגון לה כשם

במתניתין^א חסדור נגדן^ב חיי דקס'
 לזכיס וסועלין^ג לזכיס כופריים.
 קטנים וננסים הם. ל"א לזכיס גדולים
 של זיידים ואין מוזיקין^ד חולדות
 נחלין. גדילות כסנה^ה לנקר אס'
 הכיס. מן העכברים. וורדי. סנה.
 קטניין דקיס^ו דמספא שסיס.
 שוקי גולין^ז צבכל סחלי ישראל
 שמיוס גלות יכניה רבו שם תלמידים
 ונחייסו שם ציטוב קבוע. דידר
 מאי. הלא יש לך כהנה דקס'
 חובס. שם אסמך. סקצנינו לזכיס.
 שחאס סומך עליה והיא אינה יכולה
 לשמור. ממי אסא רב לצבל רבו
 ממיסצין שם מפני ישיבתה. ליסנא
 אסחינא הוא צא ולמדנו להזכר בכך
 שחאס שם. רבי ישראל יפוש קבוע.
 שבעה סקן. ציט מילה על שם שבערו
 עליו שבעה ימים יסוע סקן. משחא
 שעושין לפידיו סקן צבור. * יסוע
 מתרגמינן פורקן כמו פדיון. רב לא עייל
 קמיס דסמאל. שבעא אמרינן לקמן.
 שסאל

בַּחֲמָה דָּקָה כֵּךְ אִמְרוּ
 (ס') 'יִשְׁמְעָאֵל אוֹמֵר מִגְדִּילִין כֻּלְּכִים כּוֹפְרִין וְחֹתְלוּלִים וּ
 מִפְּנֵי שְׁעִשׂוּיִים לִנְקֹךְ אֶת הַבַּיִת מֵאֵי חוֹלְדוֹת סְנָאִים;
 חֲרָצָא וְאִיכָא דַּאֲמִירִי^ה חֲרָצָא דְקִטְמִינִי שְׁקִיָּה וְרַעֲיָא בִּינֵי וּוְרִידִי
 שְׁקִיָּה אִמְרֵי רַב יְהוּדָה אִמְרֵי רַב יַעֲשִׂינוּ עֲצָמָנוּ בִּבְבֶּל כֹּאֵת
 (א"ל רַב אֲדָא בְּרַ אֲהֵבָה לְרַב הוֹנָא דִּידֵךְ מֵאֵי א"ל דִּידֵךְ
 א"ל חוֹבָה תִּקְבְּרִינְהוּ לִבְנֵה כּוֹלָה שְׁנִיָּה דְרַב אֲדָא בְּרַ
 לְרַב הוֹנָא מִחוּבָה אִיכָא דַּאֲמִירִי אִמְרֵי רַב הוֹנָא (ס') אִמְרֵי
 כְּאָרְצֵי יִשְׂרָאֵל לִבְחָמָה דָּקָה^ה מְכִי אֲתָא רַב לִבְבֶּל רַב וְשִׁי
 לְבִי שְׂבֹעַ הֵבֵן וְאִמְרִי לֵה לְבִי יִשׁוּעַ הֵבֵן רַב לֵא

השליט ומיהו צפרק שני נזירים (מיר דף נז: וס) גבי הקפת הראש א' מקיף להו אמר ליה חובה אל' חובה מקצרינהו לצנה ואין שייך לפרש **מכאן אתא רב רבבה**. פי' בקוטרם והיו ממשעין שם מפני שישנ' (ס"ט) עשיו עזמנו צבאל כארץ ישראל לגיטין מבי אחא דא"כ מאי פריך התם ממתני' דעכו כארץ ישראל לגיטין אבל צבאל אחא רב לצבאל והורה לנו שמימות יכניה והורסו להסמגר שגלו צבאל

לְבִי יִשׁוּעַ הַבֵּן. פ"ה פדיון הבן וכן הערוך וקס"ה דלע"ג דמחרג
ועל שם שהולד נוסע ונמלט ממעי אמו כדכתיב והמליט

(א) [מוספפתא פ"ח]
(ב) תמורה טו; (ג) ס"א
שמעון שזיר; (ד) [מוספפתא
פ"ח]; (ה) [לקמן פ"ב
אימא ר"ש בן אלעזר וכו']
עמך; (ו) ובערך עמך
חלד א; (ז) ו
(ח) מיר מ; (ט) [גטיין ו...]
(י) [דף עט;]; (י"א) [סס]
(י"ב) [ז"ל טמא וע"ש]; (י"ג) [ז"ל
בפ"ח דכלאים מ"ה]
(י"ד) [ד"מ וכו']

(ח) גמ' אמר ר' הונא
עשינו עצמנו ככ"ל ותיבת
אמר רב נחמן:

רש"י ד"ה ישוע הבן ב'י
ישוע מתרגמינן. 5'ל וישוע
מתרגמינן ופרק (שמות יד)
ועי' רש"י ע"ז דף ד' ע"א
ד"ה להס שוע:

רנשבורג
א [גמ' שאין די עון אלץ
 עון אותה העו. עיין שטתה
 מקובלת ומהרש"א בח"א
 כתב בענין אחר ודבריו
 תמוהים קלט מסקנא
 דכתובות דף ס ע"א דבונה
 יונק בשבת:

פלידר"א [פליינדר"א].
להאנט.

גִּבְרָה. מִיֵּלֶל (חזקוני נא):
 שִׁמְשִׁימִי בְּלִמָּה;
 זֶעַם מִכָּבֶד לְבוֹ, מִיֵּלֶל
 גְּבוּיָה גִּחַ צִלְמִינֵי דִקְסִיקָה
 לִפְטִים (תורתה ט:ט):
 מִזְוִיִּים. בְּזִמָּה קִדָּה אֶל
 יוֹלִים לְשִׁמְרוֹהֵי וְהוֹלִים
 וְדוֹעֵה שְׂדוֹת חֲמִירִים (טז)
 מִכִּי אֲתָה רַב לִבְכָּל.
 וְקִשֵּׁה. קִשְׁוֹהֵי.
 דְּמִשְׁוֹלֵה הוּלִי גִּנְהִירָה;
 אֶל מִשְׁקִיקָה לֵא, וְאִשְׁמִי
 דְּגִמְרִי. תִּקְשְׁלֵה יִכְמִי
 לִנְלֵל וְחִסְרֵה וְהִסְקִירָה
 אֶל פִּקְקָה מוֹרִיה מִחִס
 (יגס"ו ט). שְׁבֻעֵה הֶבֶר.
 מִלֵּה שְׁחִיָּה לִקּוֹף ו'
 (רש"י ט"ז ב"ב טז): יִשְׁעוֹ
 הֶבֶר. פִּרְיוֹן (ד"ד ט).

שותפין כול', כר' אלעזר. ר
אהילכתא. מתני'. המכה אבי
במשנתנו כי מנה צורי הוא
שאמרנו שמשקל כל אחד כ

35

פב א מ"י פ"ה מהל' חובל ומזיק ה' א:
פג ב מ"י פ"ה מהלכות עדות הלכה ח סמג עשין קט טו"ש"ע ח"מ ס"י ז סעיף ה:
פד ג מ"י פ"ז מהל' קידוש החדש ה' ט טו"ש"ע שס:
פה ד מ"י פ"א מהל' נזיק ממון הלכה ז:

[illegible]

אִיבִיעִי לֹא סָלַע צוּר בֵּן
אֶל סָלַע מִדְּבָרָה, תָּא.
כִּשְׁמֵךְ מִן הַצּוּר דִּקְעָה לֵךְ
לְחִירָבָה אֶל קִמְיָה דִר'
יִיְהוּדָה נִשְׂאִיָּה וְכֹל'.
וּפִשְׁטוּתָא בְּחִתּוֹל פֶּרֶק
שִׁנְנֵי ר' (הִד') [הִד']
שׁוּרִימֵי דְרָמָר ר' אֶל
יִיְהוּדָה אִמְר' אֵסִי לֵךְ כֶּסֶף
הָאִמּוּר תִּתְּרוּ כֶּסֶף צוּרִי
שֶׁכֶּסֶף בְּמִסְתֵּי כֶּסֶף מִיְדֵי.
פִּישְׁטוּתָא פִּישְׁטוּתָא בְּקִמְיָו
תִּתְּרוּ פִּי לִפְסִיךְ אֵל
הָאִרְכָּנָן עֲתָה. וְקִימָא יֵה
וְהוּ סָלַע לֵךְ מִדְּבָרָה אֶל
וְלִיתָה. וְהוּ סָלַע דְּרוּזָה.
וְלִיתָה יִיְהוּדָה נִשְׂאִיָּה שֶׁכֶּסֶף
לֵךְ בְּר' אֶל תְּגִילֵי דְרָמָר
מִנְהָ אֶקְשִׁין אֵהָא
וְתִנְיָא מִגְּדוּרֵי שִׁירָא
כִּימָא שְׁהוּת אֶל תְּנַפֵּשׁ
וְכֹל'. עֲקִיבָה אֹמ' **אֶקְשִׁין**
עֲדִים עֲוִין עֵד נִשְׁעָה
בְּדוּלָה. וְהִתְנִיָּה חֵכֶה אֵל
יִפְרִיָּה אֲבָבִי. וְהוּ אֲבָבִי.
אֲבָבִי וְכִימָא כִּפּוּתֹס
קִיבּוּתֹס עַל כִּי דִוָּה הוּא
גְּדוּרֵי הָאִמּוּר בְּתִרְדָּה.
אֲשׁוּרֵי הַתִּימֵן אֹמ' מִן
גְּדוּרֵי מִיזִיזֵי דְרָמָר שֶׁמֶסֶר
לְעִדְרָה לְעִדְרֵי שֶׁכֶּסֶף וְכֹל'.
לֹא ר' עֲקִיבָה וְכִי בִפְנֵי בֵית
אֶת הַתּוֹרָה שִׁינְדִיעַ עַל מֶלֶךְ
אֲבָבִי וְכִי שֶׁקֶר אֵל מֶלֶךְ
אֲשׁוּרֵי נִשְׁעָה לֵאמֹר אֵלָּה מֶלֶךְ
שֶׁכֶּסֶף הָאִמּוּר, עֲקִיבָה
כֹּל מִיזִיזֵי דְרָמָר, אֲשׁוּרֵי
לֵמִי שִׁנְיָתָא הָאֲבָבִי
תִּתְּחַדֵּת דִּר' לְכֹלִי, אֲבָבִי

כדלדלמר צפ' אחד דיין ממונות (ספדק) (ד' ה:) הלכך תריבין לחזור ולהעיד ביוסד וכיון שצריכין להעיד אין המעיד נעשה דיין אבל עד הרואה שאין נעשה מעשה כגון שיש עדים אחרים מעדיין ודלגן ודלגא כרצב"ס ספירש ציש וסולחין (צ"ב ד' ק"ג: וסס) ג' סנכנסו וצ"ל לנפקר דוקא לנפקר אבל אם נכתובין להעיד כותבין אין עושין דין דהוה ליה להעיד ואין עד נעשה דיין ולר"ע אפי' עד הרואה אין נעשה דיין בדיווי נפשות כדמחמשה הכל וטעמא כדמפרש צ"ב דמכות (ד' י"ג.) ר"ע אומר מנין לסנהדרין שאלו צבדח שגרג אמן שיעמוד צ"ב ד' ח"ל עד עמוד לפני האדמה ומשפט עד שיעמוד (צ"ב ד' י"ט.) מפרש טעמא משום דכדי ששפטו העדה והאילו העדה וכיון דחו ליה דקטליה לא חוו ליה זכותא וי"ל דההיא דמכות עיקר אבל צ"ה בא לפרש דלא גמרינן מינה דשאי דיין נפשות דשניין והאילו העדה ודברנן כדמכאפילו עד המעיד נעשה דיין כדמוכא בצפ"ק לגיטין (ד' ה:) ובפרק שני דמכות (ד' ה:) וסס' וטעם אין שם מפרשים משום שה"ל עדות שאין אמה יכול להיזמה דכיון שהוא עצמו עד ודיין לא יקבל דהר"י דורלוייטש דלאלא מעתה עדים יעידו הקדושים לדיינים צפניהם וי"ל עדות שאין אמה יכול להיזמה

שנאצדה מהן וצ"ד לא ראוה אע"פ
שלאוה עדים פטור דבעינן אומדנא
בצ"ד: א"ל ר"ע. ונהי נמי דלפני
דצ"ד צ"ד: ופי כפני צ"ד הכחו
שיוצא שוה צד כמה הכחו. כלומר משבין
ההמכות שהכחו שיכול לאמוד: או על
משה. על אזה מאבדיו: ציפר נפשו.
מתוך שכנגד הלז ונוח אלל לחבל
משה: צ"ד הולקין הולל צירא.
בתימה. ובי הטריח הכתוב צ"ד ללאת
מלשכה ולראות אותה: או אם נפלה
הפסיעה. קודם שראוה ציט דין כלום
מפריך הכתוב לחזור ולבנות המדרשות
גבהה צ"ד. אלל אעדים סמכין
וכיון דראו עדים סמכין אעדותיהו
שאוחרים לנו כך וכך היה ולא בעינן
מקור לעדה אלל לעדים: פרט
לנשיאם מין מחסאם ידי מה. כלומר
שנאצד מהן ולא ראוה עדים: והוא
הכלל אלל ראוה וקבלה ל"ג: שמעיה.
אלסם ואחר כן הויק: ואין דינן אוסו
דיני ממונות. דהם אין משלם אלל
מגופו והרי הוא נסקל: וחזונו ודינן
אוסו דיני נפשו. ומשלם מן העלייה:
אללם

שֵׁן דִּין וּמִסְקָה וְאִזְלִי כֹּהֵל סוּגִיָּה עַד ה"ל עֵדִים וְאִין עַד נִעְשָׂה דִּין וְלֹהֲבִי אִינְטֵרֶךְ
 גַּל מִיִּמֵּיהּ דְּרִשָּׁה דְּבִיּוֹם הִנְחִילוּ אֲלָהּ מִשּׁוֹם דְּבַעֵי לִאֲפֻקִי מִיָּהּ דְּלִין עַד נִעְשָׂה דִּין דְּמַפְרֵשׁ רַב
 בְּרִיךְ כֻּלָּ בְּצִיּוֹם הִנְחִילוּ לִר"מ וְאִש"ש הָא מִיִּמֵּיהּ עֵלָּה וְאִמֵּר רַב קִסְדָּא וְלֹא קִאֲמַר אִמֵּר רַב
 יִצְחָה. פ"י בְּקוּטֵרֶס וְרַבִּי יִהוּדָה נְטִיָּה כְּרִבִּי טַרְפוֹן סִיל פְּחָסִם פִּירָא שֶׁ כִּדְּלִילוּ כְּרִבִּי
 וְעַבְסָא נִיחָא גַּם י" מַדְבִּי נִפְשוֹת כְּפִירִשְׁמִי לְגַלִּי:

גב' מאי הוי לאה מנחל ורדיציה. ק"ל זה מנחל ב"ק ש"ק
בש"ק ח"י ע"ז לאה
נגה ואח"כ הפקדו ה'
הקדש מעשר שני יסא
הקדש והעמדה דק"ן כחש
ועי' חש"ק דרננ' נגה
ק"ן ב' בחמ"ס אל' נקטק
מודס א"כ אחר שנגמ'
דק"ן דהי' הפקד' נגה
בכריתות ד"ה ע"א וא"ה
להיגדל למדיניה ואח"כ
ל"ה ג' ענין כסותא לעיל
ל"ה ג' ע"ז מכרז מנחל
לדק"ן מנחל מעשר נגמ'
דק"ה ג"י בשעת העמדה
הקדש הנעלם והרשום.
ואזל דנקט הכרז כאמורס
עלמ' דק' שיהי' ל' בעלמ'
לפוקי הפקד' וספק
ולקט' כ"ש' ומשמע דכ"ש'
בעלמ' לאושו' ל' דק"ל
כסותוסקול' דרננ' דק"ן
נקטק אל' ג"י שיהי' סל'
הקדש. חלום עיני' סל'
דלמא' סל' דק"ל מוקדס'
מקדס דק"י אכסו' סל'
מקדס דק"י עקב חזינו נגמ'
כ"ה מנחל ואח"כ קדש' סל'
כ"ה טרף מעמ' וסל'.

עמדו העידים באותה האבן
ואברהם שהוא פטור.
ורקנו? מקאמר ר' יוחנן
עקבה וכו' כפני מין
האבן וכולי, משענין עין
דע נעשה דין. ופרקנו,
לדבריו דשמ' התמיני
ואז וכו' כפני מין דין
ההוא, אבל ר' יוחנן
לעולם אבן איז עד
נעשה דין. וכן רבנן שו' עד
אם תלי. פירי, שו' עד
שאז דין, אלא
גנופא, אם ימית אדם
והויק ממוק והויקו את
ופטורין בעליו מן הממוק.
מזדע שהמזדע אד הויק
ממוק דין אותו דין
ממות והמייחין בעליו
שלו מן העליו, ותרין
ודני ותרין אד נפשת